

Національний університет «Запорізька політехніка»
Факультет соціальних наук
Кафедра журналістики

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи магістра

на тему «Інформаційна діяльність органів місцевого самоврядування»

Виконав: студент II курсу, групи СН-312м
Спеціальності 061 «Журналістика»
(шифр і назва спеціальності)

Анзін Дмитро Геннадійович
(прізвище та ініціали)

Керівник: к.філол.н., проф. Хітрова Т.В.
(прізвище та ініціали)

Рецензент: к.соц.ком., доц. Белькова С.В.
(прізвище та ініціали)

Запоріжжя – 2023 р.

НУ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Факультет соціальних наук

Кафедра журналістики

Освітній ступінь магістр

Спеціальність: 061 «Журналістика»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри _____

Григорук
« 07 » 04 2023 року

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу магістра групи СН-312м

Анзіна Дмитра Геннадійовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Інформаційна діяльність органів місцевого самоврядування».

керівник роботи к.філол.н., проф. Хітрова Т.В.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом Національного університету «Запорізька політехніка» від «30» 08 2023 року № 321

2. Строк подання студентом роботи 10. 11. 2023

3. Вихідні дані для роботи: праці таких науковців, як В. Борщевський, Н. Гавкалова, А. Зілінська, Є. Дуліба, А. Миколук, І. Пирого, Т. Тарасенко, Т. Хітрова, О. Чорнобут, М. Шкільняк та інших.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які належить розробити):

1. Інформаційна діяльність в системі соціально-комунікаційних відносин

1.1 Інформаційна діяльність: наукові підходи, різновиди та інституційні джерела

1.2 Інформаційні ресурси органів місцевого самоврядування

2. Інформаційна політика органів місцевого самоврядування

2.1 Інформаційна політика в системі державного управління

2.2 Цифрові інструменти інформаційної діяльності виконавчої влади на місцях

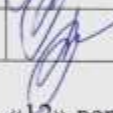
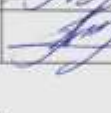
3. Інформаційна діяльність територіальних громад Запорізької області

3.1 Ключові ресурси інформаційної діяльності Громад

3.2 Інформаційна діяльність органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану

5. Перелік графічного матеріалу: _____

6. Консультування розділів роботи

Розділ	Консультант	Завдання видав		Завдання прийняв	
		підпис	Дата	підпис	дата
Вступ	Хітрова Т.В.		27.12.22		27.12.22
I	Хітрова Т.В.		10.03.23		10.03.23
II	Хітрова Т.В.		10.05.23		10.05.23
III	Хітрова Т.В.		07.06.23		07.06.23
Висновки	Хітрова Т.В.		17.10.23		17.10.23

7. Дата видачі завдання: «12» вересня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1	Збір та систематизація матеріалу	вересень 2022	
2	Аналіз журналістичнознавчого матеріалу	жовтень 2022	
3	Написання вступу	грудень 2022	
4	Написання розділу 1	березень 2023	
5	Написання розділу 2	травень 2023	
6	Написання розділу 3	липень 2023	
7	Написання висновків	жовтень 2023	
8	Оформлення роботи	листопад 2023	
9	Захист роботи	грудень 2023	

Студент

Керівник роботи

(підпис)

(підпис)

Анзін Д.Г.
(прізвище та ініціали)

Хітрова Т.В.
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Текст кваліфікаційної роботи магістра становить 78 сторінок. Для виконання дослідження опрацьовано 52 джерела.

Предмет дослідження – комунікаційні ресурси та цифрові інструменти інформаційної діяльності територіальних громад Запорізької області у воєнний час.

Об'єктом дослідження є інформаційна діяльність територіальних громади Запорізької області (громади Запорізького району, що не перебувають в тимчасовій окупації, зокрема: Тернуватська територіальна громада, Запорізька територіальна громада, Михайлівська територіальна громада, Матвіївська територіальна громада, Широківська територіальна громада, Комишуваська територіальна громада, Кушугумська територіальна громада).

Мета роботи полягає у формулюванні ефективної інформаційної та комунікаційної політики територіальної громади у контексті стратегічного управління та локальних ресурсів, зокрема засобами територіального брендування та маркетингових комунікацій; виявленні основних інструментів консолідації та стабілізації за умов воєнного часу (на прикладі територіальних громад Запорізької області).

Відповідно до поставленої мети були висунуті наступні дослідницькі **завдання:**

- надати актуальні тлумачення поняттю «інформаційна діяльність», з позиції його соціально-комунікаційного спрямування;
- класифікувати сучасні підходи до теорії інформаційної діяльності органів місцевого самоврядування;
- схарактеризувати види та функції реалізації державної інформаційної політики в порівнянні з провідними європейськими країнами;

- визначити складові та інструменти комунікації (інформаційної діяльності) громад у воєнний час, направлені на забезпечення стабільного життя громади, соціальної та гуманітарної допомоги тощо.

Методологічну й теоретичну основу роботи складають комплекси наукових праць українських та зарубіжних вчених. Теоретичні засади терміну «інформаційна діяльність», його характеристики та прикладні значення у різних практичних та наукових сферах досліджували такі вчені як В. Баскаков, А. Баранецька, О. Гребешков, В. Брижко, С. Дорогих, Л. Коваленко, С. Радченко, Н. Фоміних та інші.

Інформаційна діяльність як система соціально-комунікаційних відносин та управління ресурсами є об'єктом зацікавлення К. Белякова, В. Гришина, Ю. Іванченко, Є. Калашнюк, Ю. Мохової, Ю. Нестеряк, А. Савич, О. Твердохліб; діяльність органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану досліджували В. Борщевський, Н. Гавкалова, А. Зілінська, Є. Дулібою, А. Миколук, І. Пирога, Т. Тарасенко, Т. Хітрова, О. Чорнобут, М. Шкільняк та інші.

Методи дослідження. В магістерській роботі використовувались моніторинг, порівняння, аналітичний та описовий методи дослідження.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в обґрунтуванні інформаційної діяльності та інформаційної політики у сфері державної комунікаційної політики. У роботі проаналізований сучасний стан державної інформаційної політики в Україні та інформаційної діяльності державних органів на місцях, наведений порівняльний аналіз цієї галузі з провідними європейськими країнами, а також США і Японії та інформаційною політикою Європейського союзу загалом. В дослідженні репрезентовано основні напрями та інструменти інформаційної діяльності територіальних громад Запорізького району, Запорізької області, що не перебувають під окупацією. Акцентовано на процесах цифровізації інформаційного обміну та використанні е-ресурсів, які наразі пропонує держава як мобільні інструменти комунікації локального та національного рівня. Проаналізовані основні

ресурси інформаційної діяльності територіальних громад серед яких ключове місце посідають брендування, маркетингові комунікації та інструменти цифрової трансформації. Основним твердженням отриманих результатів дослідження, вважаємо, що системна інформаційна діяльність та продумана комунікаційна політика в позиціонуванні територіальних громади Запорізької області є важливим засобом творення бренду громади як інвестиційно привабливої території. Під час війни вона виявилась ефективним інструментом, з одного боку, реалізації національної безпекової та гуманітарної політики, а з іншого, засобом внутрішньої консолідації та покращення життя місцевих жителів. На основі наведеного в магістерській роботі аналізу основних складників комунікаційної політики територіальних громад Запорізької області, можемо стверджувати, що основними напрями інформаційної діяльності є: міжнародна співпраця; формування внутрішнього консолідованого мікросоціуму громади; протидія деструктивним наслідкам військових дій.

Сфера застосування: матеріали дослідження можуть бути використані під час подальших наукових розробок та як практичні рекомендації для органів місцевого самоврядування з метою провадження ефективної інформаційної діяльності, а також при підготовці до семінарських та практичних завдань з дисциплін передбачених навчальним планом спеціальності «Журналістика».

БЕЗПЕКА, ГРОМАДА, Е-ДЕРЖАВА, ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА, КОМУНІКАЦІЯ, ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ІНФОРМАЦІНА ДІЯЛЬНІСТЬ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ВІДНОСИН.....	14
1.1. Інформаційна діяльність: наукові підходи, різновиди та інституційні джерела	14
1.2. Інформаційні ресурси органів місцевого самоврядування.....	21
РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	27
2.1. Інформаційна політика в системі державного управління	27
2.2. Цифрові інструменти інформаційної діяльності виконавчої влади на місцях	34
РОЗДІЛ 3. ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ	49
3.1. Ключові ресурси інформаційної діяльності Громад	49
3.2. Інформаційна діяльність органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану	60
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ	76

ВСТУП

Реформування місцевого самоврядування та адміністрування територіального устрою, які впроваджуються в Україні ще з 2015 року як реформа Децентралізації, передбачали систему дій на створення ефективної ланки адміністративно-територіального устрою – «спроможної» територіальної громади. Оголошення в Україні воєнного стану і створення воєнних територіальних адміністрацій продемонстрували ефективність такого реформування й створення «спроможних» територіальних громад, які здатні не лише мобілізувати населення, а й забезпечувати важливі соціальні програми та сприяти гуманітарній безпеці. Важливе місце в реалізації цих завдань покладається на вчасне інформування населення громад й загалом налагодженій інформаційній політики Громади, від центру до остаточного реципієнта. Залучення цифрових інструментів, партнерських комунікацій, кластерний розподіл, а також маркетингові комунікації є обов'язковою складовою життєздатності сучасних територіальних громад і цікавим предметом дослідження з метою поширення практичного досвіду. Адже саме ефективне управління територіальною громадою, раціональний розподіл ресурсів та засобів, залучення партнерів, фінансової та гуманітарної підтримки, ефективність зовнішньої та внутрішньої комунікації – базові аспекти, на які слід звернути увагу. Саме ефективна інформаційна політика та комунікаційне позиціонування може стати потужним інструментом для розвитку територій та найважливішою частиною регіональних стратегій в повоєнний час.

Актуальність дослідження полягає у розкритті особливостей розвитку територій у воєнний час через їхнє комунікаційне позиціонування у внутрішньому та зовнішньому інформаційному просторі. Адже ефективна комунікаційна політика (як на рівні її офіційних, так і неформальних учасників) покликана не тільки надати споживачеві необхідні знання щодо

характеристик територій, а й викликати прихильність, створити атмосферу емоційного взаєморозуміння між органами місцевого самоврядування, лідерами, споживачами, суспільством.

У магістерській роботі з метою термінологічного обґрунтування поняття «інформаційна діяльність» використовувались теоретичні праці українських та зарубіжних дослідників, а також нормативне тлумачення з позицій новел законів України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про національну програму інформатизації», «Про захист інформації в автоматизованих системах», «Про науково-технічну інформацію», «Про електронний підпис», «Про електронний документообіг», «Про хмарні послуги».

Для обґрунтування інформаційної діяльності в різних секторах управління ресурсами використовувались наукові розвідки: В. Баскакова [1], А. Баранецької [2], О. Гребешкова [9], В. Гришиної [10], Л. Коваленко [20], К. Белякова [5], С. Дорогих [12] та інших. Інформаційна діяльність як система соціально-комунікаційних відносин є об'єктом зацікавлення В. Брижко [4], Ю. Іванченко [18], Є. Калашнюк [19], Ю. Мохової [29], Ю. Нестеряк [32], А. Савич [43], О. Твердохліб [45], які наводять особливості, різновиди та структуру комунікації як інструменту управління.

Діяльність органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану досліджували В. Борщевський [3], Н. Гавкалова [7], О. Західна [15], А. Миколюк [28], І. Пирога [33], Т. Хітрова [47-48], О. Чорнобут [50], М. Шкільняк [51] та інші. В працях яких розкриті особливості організації життєдіяльності територіальних громад України в умовах російської агресії, зокрема акцентовано на процесах інформатизації та цифровізації.

Інституційні джерела інформаційної діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування розкриваються у магістерській роботі з позиції нормативно-правового поля та державних програм, зокрема, «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції забезпечення національної системи стійкості до 2025 року», що впровадженні з метою

стабілізації життєдіяльності територіальних громад України у період воєнного стану, а також аналітичних матеріалів Н. Горло [8], Ю. Іванова [17], Н. Ляпіш, Я. Павлович-Сенета [25], О. Західної, К. Закорко [15], О. Коломицевої, Л. Проданова [21], Т. Лукеря [23], Н. Струк [44].

Мета роботи полягає у формулюванні ефективної інформаційної та комунікаційної політики територіальної громади у контексті стратегічного управління та локальних ресурсів, зокрема засобами територіального брендування та маркетингових комунікацій; виявленні основних інструментів консолідації та стабілізації за умов воєнного часу (на прикладі територіальних громад Запорізької області).

Відповідно до поставленої мети були висунуті наступні дослідницькі **завдання**:

- надати актуальні тлумачення поняттю «інформаційна діяльність», з позиції його соціально-комунікаційного спрямування;
- класифікувати сучасні підходи до теорії інформаційної діяльності органів місцевого самоврядування;
- схарактеризувати види та функції реалізації державної інформаційної політики в порівнянні з провідними європейськими країнами;
- визначити складові та інструменти комунікації (інформаційної діяльності) громад у воєнний час, направлені на забезпечення стабільного життя громади, соціальної та гуманітарної допомоги тощо.

Об'єктом дослідження є інформаційна діяльність територіальних громади Запорізької області (громади Запорізького району, що не перебувають в окупації, зокрема: Тернуватська територіальна громада, Запорізька територіальна громада, Михайлівська територіальна громада, Матвіївська територіальна громада, Широківська територіальна громада, Комишуваська територіальна громада, Кушугумська територіальна громада).

Предмет дослідження – комунікаційні ресурси та цифрові інструменти інформаційної діяльності територіальних громад Запорізької області у воєнний час.

Методи дослідження. В магістерській роботі використовувались моніторинг, порівняння, аналітичний та описовий методи дослідження.

Методологічну й теоретичну основу дослідження складають комплекси наукових праць українських та зарубіжних вчених. Теоретичні засади терміну «інформаційна діяльність», його характеристики та прикладні значення у різних практичних та наукових сферах досліджували такі вчені як В. Баскаков, А. Баранецька, О. Гребешков, В. Брижко, С. Дорогих, Л. Коваленко, С. Радченко, Н. Фоміних та інші.

Інформаційна діяльність як система соціально-комунікаційних відносин та управління ресурсами є об'єктом зацікавлення К. Белякова, В. Гришина, Ю. Іванченко, Є. Калашнюк, Ю. Мохової, Ю. Нестеряк, А. Савич, О. Твердохліб; діяльність органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану досліджували В. Борщевський, Н. Гавкалова, А. Зілінська, Є. Дулібою, А. Миколук, І. Пирога, Т. Тарасенко, Т. Хітрова, О. Чорнобут, М. Шкільняк та інші.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в обґрунтуванні інформаційної діяльності та інформаційної політики у сфері державної комунікаційної політики. У роботі проаналізований сучасний стан державної інформаційної політики в Україні та інформаційної діяльності державних органів на місцях, наведений порівняльний аналіз цієї галузі з провідними європейськими країнами, а також США і Японії та інформаційною політикою Європейського союзу загалом. В дослідженні репрезентовано основні напрями та інструменти інформаційної діяльності територіальних громад Запорізького району Запорізької області, що не перебувають під окупацією. Акцентовано на процесах цифровізації інформаційного обміну та використанні е-ресурсів, які наразі пропонує держава як мобільні інструменти комунікації локального та національного рівня. Проаналізовані основні ресурси інформаційної діяльності територіальних громад серед яких ключове місце посідають брендування, маркетингові комунікації та інструменти цифрової трансформації. Основним твердженням отриманих результатів

дослідження, вважаємо, що системна інформаційна діяльність та продумана комунікаційна політика в позиціонуванні територіальних громади Запорізької області є важливим засобом творення бренду громади як інвестиційно привабливої території. Під час війни вона виявилась ефективним інструментом, з одного боку, реалізації національної безпекової та гуманітарної політики, а з іншого, засобом внутрішньої консолідації та покращення життя місцевих жителів. На основі наведеного в магістерській роботі аналізу основних складників комунікаційної політики територіальних громад Запорізької області, можемо стверджувати, що основними напрями інформаційної діяльності є: міжнародна співпраця; формування внутрішнього консолідованого мікросоціуму громади; протидія деструктивним наслідкам військових дій.

Практичне значення одержаних результатів. Опрацьований фактологічний матеріал може бути використаний при написанні наукових робіт та практичних рекомендацій територіальним громадам України як методологія формування ефективної інформаційної діяльності, при підготовці до семінарських та практичних завдань з дисциплін передбачених навчальним планом спеціальності «Журналістика».

Апробація результатів. Публікації. Анзін, Д.Г. Історична спадщина як якісний маркер територіального позиціонування. Тиждень науки-2023. Факультет соціальних наук. Тези доповідей науково-практичної конференції, Запоріжжя, 24-28 квітня 2023 р. [Електронний ресурс] / Редкол. : Вадим Шаломєєв (відпов. ред.) Електрон. дані. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2023. С. 162-164.

Структура роботи. Дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У вступі сформульовано актуальність та ступінь вивченості теми, окреслюються мета, завдання, об'єкт та предмет дослідження, його наукова новизна, теоретичне та практичне значення.

Перший розділ «Інформаційна діяльність в системі соціально-комунікаційних відносин» структурно поділений на два підрозділи. У першому підрозділі розкриваються наукові підходи та термінологічні формулювання поняття «інформаційна діяльність». У другому – інституційні ресурси органів місцевого самоврядування щодо провадження інформаційної діяльності.

Другий розділ «Інформаційна політика органів місцевого самоврядування» має два підрозділи. У першому з них йдеться про державні ресурси управління інформаційною політикою та національним інформаційним простором. У другому підрозділі акцентовано на сучасній концепції інформатизації та цифровізації українського суспільства.

У третьому розділі «Інформаційна діяльність територіальних громад Запорізької області» у першому підрозділі розкрито ключові ресурси й практичні інструменти реалізації інформаційної діяльності та системи комунікацій у територіальних громадах. Другий підрозділ містить узагальнені результати дослідження інформаційної діяльності органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану.

У висновках підводяться підсумки дослідження. Обсяг роботи 78 сторінок. Список використаної літератури 52 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ВІДНОСИН

1.1. Інформаційна діяльність: наукові підходи, різновиди та інституційні джерела

Всебічна інформатизація й цифровізація всіх сфер людської діяльності принципово зміцнює роль інформації та інформаційного обміну в процесі управління будь-якими локальними чи глобальними структурами. Інформація, як один із найважливіших і невід’ємних компонентів суспільного життя потрапляє в сферу інтересів усіх суб’єктів інформаційних відносин. Неефективне чи неякісне продукування, збирання, одержання, зберігання, використання та поширення інформації призводить до негативних економічно-політичних наслідків, адже кожен учасник інформаційних відносин, з одного боку, бере участь у регулюванні різноманітних аспектів інформаційної діяльності, а з іншого – сам є учасниками інформаційних відносин.

У залежності від прикладного характеру поняття, «інформаційна діяльність» тлумачиться в різних значеннях. Тому актуальним залишається питання щодо визначення інформаційної діяльності, її сутності та змісту. Не вирішена проблема щодо визначення завдання, принципів, видів інформаційної діяльності в залежності від суб’єктів її здійснення та ін. Український дослідник В. Баскаков вважає, що термін «інформаційна діяльність» використовується для характеристики соціальної ролі інформаційного обміну [1, с. 126]. Фахівець у галузі права Л. Коваленко тлумачить термін «інформаційна діяльність» з погляду інформаційного права

й розкриває через інформаційні відносини у суспільстві, підприємництві та інших сферах, де розповсюджуються правові відносини [20, с. 10].

Розрізняють «інформаційну діяльність», яка є частиною розумової праці, що включає операції зі сприйняття, переробки і видачі інформації, що невіддільна від розумової праці фахівців науки і техніки, та інформаційне обслуговування (сервіс), котре є галуззю професійної діяльності, основні складові якої – процеси створення, оформлення, збирання, аналітико-синтетичної переробки, пошуку, поширення, зберігання й організації використання інформації.

Визначення інформаційної діяльності закріплено у Законі України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року, відповідно до нього основними видами інформаційної діяльності є створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорона та захист інформації. У іншій, аналітичній інтерпретації до інформаційної діяльності можна включити діяльність людини, пов'язану з процесами отримання, перетворення, накопичення і передачі інформації. Ефективне проведення інформаційної діяльності передбачає розуміння кінцевого результату діяльності (мети діяльності), наявність суб'єкта – того, хто її виконує (суб'єкта інформаційної діяльності), об'єкта – того на кого спрямовано виконання завдання (об'єкта інформаційної діяльності); наявність джерел, форм, методів виконання завдання (процесів інформаційної діяльності) та результатів інформаційної діяльності (інформаційних продуктів). Розрізняють інформаційну діяльність, яка є частиною розумової праці й включає операції із сприйняття, переробки і видачі інформації, що невіддільна від розумової праці фахівців науки і техніки, та інформаційне обслуговування (сервіс), котре є галуззю професійної діяльності, основні складові якої – процеси створення, оформлення, збирання, аналітико-синтетичної переробки, пошуку, поширення, зберігання й організації використання інформації. Ці процеси виконують професіонали – інформаційні працівники з метою підвищення ефективності праці фахівців

різних галузей людської діяльності. Чинний Закон України «Про доступ до публічної інформації» визначає також суб'єктів інформаційних відносин, на яких він поширюється – фізичні та юридичні особи, об'єднання громадян, суб'єкти владних повноважень [34].

Наразі в теоретичній площині розроблена велика кількість наукових та прикладних досліджень пов'язаних з інформаційною діяльністю підприємств, організацій, органів управління та інш.: від аналізу ефективності інформаційних систем та технологій до іміджевої та ПР-діяльності, а також використання інформаційної діяльності як ефективної стратегії управління.

Всі різновиди інформаційної діяльності, де здійснюються процеси з'єднання соціокомунікаційних технологій та технічних засобів при реалізації особистих, корпоративних чи суспільних інтересів, утворюють сферу інформаційної діяльності. Український дослідник С. Дорогих визначає цю діяльність у такий спосіб: «Інформаційна діяльність – це професійна діяльність в галузі створення збору, пошуку, накопичення, обробки, зберігання, надання, представлення, розповсюдження, охорони та захисту інформаційних ресурсів, інформаційних технологій і використання засобів зв'язку, що здійснюється в рамках правового статусу організації (юридичної особи, органу державної влади та місцевого самоврядування), персоналу цих суб'єктів відповідно до їхніх прав і обов'язків, а також дії фізичних осіб по задоволенню потреб в інформації і засобах інформатизації при дотриманні законодавства» [12, с. 158].

Український дослідник К. Беяков, на основі аналізу сучасних підходів до визначення поняття «інформаційна діяльність», зазначає «інформаційну діяльність уявляється можливим визначити як дії суб'єктів у галузі обігу інформаційних ресурсів та використання інформаційно-комунікаційних технологій (інформаційній сфері), які здійснюються в межах суспільних, корпоративних чи особистих інтересів або проти них» [5, с. 69].

Дослідження інформаційної діяльності також стосуються способів управління інформаційними ресурсами та забезпечення інформацією процесу прийняття та реалізації стратегічних рішень [5]. Певні спроби розв'язати зазначену задачу можна знайти у працях із інформаційного маркетингу. Л. Єжова зазначає, що «...ціль інформаційного маркетингу – знайти відповідність між можливостями інформаційних структур і потребами споживачів цільового ринку» [14]. Питаннями інформаційного забезпечення діяльності органу місцевого самоврядування, зокрема, в контексті корпоративних та маркетингових комунікацій, займаються багато вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких А. Мішенін, О. Карминський, Г. Титоренко, Х. Лейн, Г. Фитцджеральд, Р. Фрей та інші.

На думку фахівця із розробки інформаційних стратегій комерційного та державного секторів Є. Калашнюк, основний зміст інформаційної діяльності полягає в:

- 1) ефективній взаємодії суб'єктів та об'єктів комунікацій;
- 2) моніторингу інформаційного простору для ухвалення оптимального управлінського рішення;
- 3) створенні та підтримання іміджу;
- 4) формуванні необхідної громадської думки;
- 5) прогнозуванні ситуацій.

Основними завданнями інформаційної діяльності є:

- планування, організація та проведення інформаційних заходів, спрямованих на досягнення взаєморозуміння та взаємодії з суспільством;
- доведення до громадськості та ЗМІ об'єктивних відомостей про життя та діяльність організації;
- координація інформаційно-комунікативної діяльності всіх підрозділів, а також взаємодія з інформаційними структурами інших підприємств, партнерів, органів державної влади та місцевого самоврядування, громадськості;

- вивчення, аналіз та систематичне інформування керівництва щодо позиції підприємства на ринку, в інформаційному просторі, здійсненні роботи зі створення його позитивного іміджу;
- планування та проведення інтерв'ю, прес-конференцій, брифінгів та інших інформаційних заходів за участю керівництва організації;
- підготовка в установленому порядку та розповсюдження у ЗМІ офіційних заяв та повідомлень, планування та організація виступів керівництва у ЗМІ, глобальної інформаційної мережі «Інтернет», а також організація їх оперативного реагування на виступи ЗМІ;
- організація та проведення моніторингу інформаційних потоків у ЗМІ та Інтернеті з питань, що стосуються виявлення загроз інформаційній безпеці у сфері масової інформації, у тому числі фактів розголошення інформації обмеженого розповсюдження;
- організація роботи сайту в Інтернеті, на користь інформаційного забезпечення підприємства чи установи;
- організація та проведення фото- та відеозйомок офіційних заходів за участю представників керівництва державної організації, ведення фото- та відеоархівів; участь у підготовці, випуску та розповсюдженні фото- та відеопродукції про організацію;
- формування та ведення баз даних, необхідних для вирішення завдань, покладених на службу інформації та громадських зв'язків;
- підбір, розстановка, підготовка та перепідготовка кадрів органів інформаційного забезпечення [19, с. 100].

Щодо мети та форми реалізації інформаційних ресурсів, які утворюють функції виконавців, заслуговує на увагу класифікація, запропонована С. Дорогих. Вчена розглядає інформаційну діяльність загального характеру, спеціальну та спеціалізовану інформаційну діяльність.

Інформаційна діяльність загального характеру пов'язана з інформаційним забезпеченням усіх ділянок роботи органу, організації, службовця, працівника будь-якої професії та приватної особи.

Спеціальна інформаційна діяльність здійснюється такими органами, організаціями і професійно-орієнтованими працівниками, які розв'язують завдання в галузі масової інформації та інформатизації, забезпечують консультативну, експертну і аналітичну роботу для необмеженого числа користувачів.

Спеціалізована інформаційна діяльність – діяльність, у результаті якої вирішуються завдання по формуванню та використанню державних інформаційних ресурсів, технологій і комунікацій, необхідних для виконання державних і міжнародних програм в галузі розвитку інформаційної індустрії та інфраструктури, здійснення інновацій на основі інформаційних технологій, забезпечення інформаційної безпеки суспільства, держави, особи [12, с. 79].

Функціональний зміст інформаційної діяльності в різних категоріях її прикладного застосування, однак із врахуванням спільного фактору – соціального напрямлення, на нашу думку, найбільш точно сформулював український дослідник К. Беляков [5, с. 69]:

1. *Державна інформаційна діяльність* – соціально корисні, професійні дії суб'єктів державного сектору соціального забезпечення по задоволенню інформаційних потреб та використанню при цьому засобів інформатизації структури та її персоналу (органу, організації, службовця, працівника будь-якої професії), яка здійснюється в межах правового статусу відповідно до їхніх прав і обов'язків при дотриманні чинного законодавства. Суб'єктами цієї категорії інформаційної діяльності та відповідних правовідносин є суб'єкти владних повноважень, інші держави та міжнародні організації.

До основних завдань цієї категорії діяльності відносяться:

- розробка та впровадження інформаційно-телекомунікаційних технологій, необхідних для виконання державних і міжнародних програм в галузі розвитку інформаційної інфраструктури (інформатизація держави);
- формування та використанню державних інформаційних ресурсів і засобів масової інформації (національного сектору інформаційного простору);
- розробка та впровадження інформаційних технологій по наданню адміністративних послуг органів державної влади та самоврядування (інформатизація владних структур);
- правове регулювання процесу інформатизації та виникаючих при цьому правовідносин (інформаційних правових відносин);
- наукова та науково-технічна діяльність державних науково-дослідних установ по проведенню інформаційно-правових досліджень;
- виконання функцій держави по забезпеченню суверенітету в інформаційній сфері шляхом створення умов інформаційної безпеки тощо.

2. *Комерційна (недержавна) інформаційна діяльність* – соціально-корисні, професійні дії суб'єктів недержавного сектору соціального забезпечення по задоволенню інформаційних потреб суспільства, яка здійснюється в межах правового статусу організаційно-функціональних структур, відповідно до їхніх прав і обов'язків при дотриманні чинного законодавства. Суб'єктами цієї категорії інформаційної діяльності є фізичні та юридичні особи, об'єднання громадян, суб'єкти владних повноважень, інші держави, їх громадяни та юридичні особи, міжнародні організації та особи без громадянства.

До основних завдань цієї категорії діяльності відносяться:

- формування та поширення суспільно-корисних інформаційних ресурсів у національному сегменті інформаційного простору;
- формуванню та підтримка ринку інформаційних технологій та послуг, а також інформаційних технологій та засобів їх забезпечення.

3. *Приватна інформаційна діяльність* – соціальнокорисні дії людини та громадянина по задоволенню особистих інформаційних потреб та використанню чи розробці інформаційних технологій, створенню та поширенню приватних інформаційних ресурсів, що здійснюється відповідно до їх прав і обов’язків при дотриманні чинного законодавства. Суб’єктами цієї категорії є фізичні особи, громадяни інших держав та особи без громадянства.

4. *Неправомірна інформаційна діяльність* – соціально шкідлива інформаційна діяльність у державному чи недержавному сектору соціального забезпечення, або приватні дії в інформаційній сфері, які здійснюються з порушенням чинного національного чи міжнародного законодавства, завдають матеріальної чи моральної шкоди фізичним та юридичним особам або порушують їх права, та підлягає притягненню до юридичній відповідальності згідно із законом.

Таким чином у підрозділі було розкрити основну концепцію, зміст, завдання і структуру служб, основна мета яких здійснення ефективної інформаційної діяльності, направленої не лише на позиціонування та інформатизацію підприємств / установ, а й використання комерційних інформаційних технологій як соціально корисних дій.

1.2. Інформаційні ресурси органів місцевого самоврядування

Пріоритетним напрямом сучасної державної політики є інформаційне спрямування діяльності органів місцевого самоврядування. Орієнтування ОМС на використання новітніх засобів у роботі з інформацією безпосередньо відображається на їхньому інформаційному забезпеченні. Актуальними стають питання вдосконалення та уніфікації процесів одержання, прийняття, використання, передачі, зберігання інформації, яка є базою інформаційних відносин органів місцевого самоврядування з населенням адміністративно-територіальної одиниці. Нові вимоги висуваються до пошуку та аналізу

інформації, з метою прийняття управлінських рішень, спрямованих на розв'язання проблем життєдіяльності територіальної громади та реалізацію її інтересів. Актуалізується процес розповсюдження інформації про діяльність органів місцевого самоврядування, зокрема через їх веб-сайти та соціальні медіа, для забезпечення прозорості, відкритості функціонування рад та їх виконавчих органів, підвищення оперативності та ефективності їх поточної роботи.

Законодавчі акти, що складають нормативно-правову базу інформаційного забезпечення органів місцевого самоврядування можна розподілити на дві основні групи. Перша представлена документами, які регламентують загальну діяльність органів місцевого самоврядування, їх співробітників, встановлюють структуру й компетенцію рад та їх виконавчих органів, а саме законами України: «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про статус депутатів місцевих рад». До другої групи документів належать законодавчі акти, що регламентують інформаційні процеси та інформаційні відносини рад та їх виконавчих органів, основними з яких є закони України: «Про інформацію», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування засобами масової інформації», «Про Національну програму інформатизації», «Про Концепцію Національної програми інформатизації», «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» тощо. Серед нормативно-правових актів виокремимо такі: постанови Кабінету Міністрів України «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади», «Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний уряд»; розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження «Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів», «Про затвердження заходів і

реалізації Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів», «Про затвердження плану заходів з виконання завдань, передбачених Законом України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» та інші. Виконання положень цих нормативно-правових актів сприятимуть зміцненню інформаційних взаємовідносин між органами місцевого самоврядування та територіальною громадою.

На думку української дослідниці А. Миколук, наразі «спостерігається відсутність централізації в організації інформаційного забезпечення, тобто основні завдання та функції з цього напрямку розподіляються між декількома структурними підрозділами. Зазвичай до цього переліку відносяться: загальний відділ, прес-служба, відділ роботи зі зверненнями громадян, сектор контролю, організаційний відділ. До того ж, пошук, аналіз інформації та підготовку матеріалів для прийняття управлінського рішення здійснюють майже всі структурні підрозділи органів місцевого самоврядування» [28].

Дослідник Калашнюк Є. вважає, що ефективність інформаційного забезпечення рад та їх виконавчих органів значно підвищиться в результаті створення «Відділу інформаційного забезпечення самоврядування». Основними напрямками діяльності нового структурного підрозділу матимуть стати [19, с. 99]:

- інформаційно-документне забезпечення рад та їх виконавчих органів (одержання, використання, передача та зберігання інформації, маршрутизація документів, формування та структуризація інформаційних потоків, контроль виконання управлінських рішень тощо);
- інформаційно-аналітичне забезпечення рад та їх виконавчих органів (пошук та аналіз інформації, визначення джерел інформації, підготовка альтернативних варіантів управлінського рішення, визначення інформаційних потреб керівництва та форм їх задоволення);

- організація інформаційної взаємодії з територіальною громадою (забезпечення зворотного зв'язку та діалогу між органом місцевого самоврядування та населенням адміністративно-територіальної одиниці);

- інформатизація рад та їх виконавчих органів (упровадження інформаційних технологій, їх технічна підтримка, створення інформаційних продуктів, надання інформаційних послуг, організація та координація робіт щодо захисту інформації).

Відповідно до цих напрямів організаційна структура відділу інформаційного забезпечення самоврядування може мати такий склад:

- сектор інформаційного та документаційного забезпечення;
- інформаційно-аналітичний сектор;
- прес-служба;
- сектор інформатизації та захисту інформації;
- архів.

До завдань відділу інформаційного забезпечення самоврядування можна віднести такі:

- розробка та реалізація інформаційної політики органів місцевого самоврядування;
- інформування населення через засоби масової інформації про діяльність органів місцевого самоврядування, про прийняті ними правові акти, про заяви, виступи, зустрічі голови ради, його заступників та начальників відділів та про інші заходи;
- формування сумісно з іншими структурними підрозділами органів місцевого самоврядування соціально-економічних та організаційних умов для функціонування ринку інформаційних послуг на території громади;
- аналіз і моніторинг громадської думки населення адміністративно-територіальної одиниці;
- інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності голови та органів місцевого самоврядування;
- вивчення ринку інформаційних послуг;

- збір первинної інформації;
- адміністрування офіційного веб-сайту ради;
- співробітництво з регіональними та державними інформаційними центрами, узагальнення та розповсюдження досвіду роботи з питань місцевого самоврядування.

Успішна реалізація цих завдань потребує певного рівня інформаційної грамотності співробітників виконавчих органів ради, що, доволі складно втілити в життя на рівні селищних та сільських рад. Однак, варто зазначити, що у цьому напрямі наразі здійснюються заходи в межах європейської підтримки процесів децентралізації в Україні, зокрема програмою Uead з Європою на рівні практичних курсів та навчальних програм.

Отже, «інформаційна діяльність» у контексті теми нашого дослідження – це сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб, держави та підприємств. З метою ефективного ведення інформаційної діяльності органи державної влади, підприємства, громадські, а також інші організації та соціальні інститути створюють інформаційні служби, системи, мережі, бази й банки даних, відділи, що займаються формуванням стратегій інформаційної діяльності як частини іміджевих та маркетингових комунікацій. З точки зору територіальної громади, яка є об'єктом нашого дослідження, сукупність вищезазначених процесів інформаційної діяльності, варто охарактеризувати поняттям «позиціонування».

Адже перехід від централізованого до децентралізованого управління вимагає від територіальних громад самостійної відповідальності за процеси планування свого розвитку, досягнення поставлених цілей, економічне майбутнє території та добробут її населення як у середині громади, так і відносно інших громад та регіону в цілому. Поняття позиціонування з точки зору маркетингової концепції являє собою завдання визначення місця (позиції) нового товару (послуги) у свідомості споживача. Розробка маркетингового позиціонування – це діяльність, спрямована на особливе

представлення споживачеві товару, який вирізняється від конкурентів. Стосовно регіонального та територіального рівнів, за тезою В. Гришиної, – це визначення позиції тієї чи іншої громади у свідомості споживача. Одним із інструментів створення позиції територіальної громади або регіону є процес «брендування», тобто створення позитивного бренду» [10].

Актуальність та важливість застосування маркетингового інструментарію до системи управління місцевою територією обумовлена також зростанням рівня конкуренції між громадами за інвесторів, суб'єктів господарської діяльності, туристів та інших груп ключових стейкхолдерів місцевого розвитку. Окрім цього, важливе місце в процесі позиціонування територій займає стрімкий розвиток інструментів інформаційного середовища, який з кожним днем створює все більше можливостей для самовираження та просування іміджу будь-якої, навіть найменшої території.

РОЗДІЛ 2

ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

2.1. Інформаційна політика в системі державного управління

Інформаційна політика належить до стратегічних інтересів будь-якої держави й потребує особливої уваги, як з точки зору виконавчих органів, так і є актуальним аспектом постійного моніторингу та дослідження фахівців комунікації.

Зважена й стратегічно продумана інформаційна політика є невід'ємною частиною системи управління в епоху інформаційного суспільства, політичних рішень й забезпечує концептуальну основу вивчення проблемних питань геополітичного та загальнодержавного рівнів

Наразі інформаційна політика є актуальним об'єктом дослідження українських науковці Брижко В. [4], Іванченко Ю. [18], Калашнюк Є. [19], Ю. Мохова [29], Ю. Нестеряк [32], Савич А. [43], Твердохліб О. [45], які, зокрема, акцентують на необхідності формування грамотної державної інформаційної політики в умовах воєнного стану. Однак нові завдання державної інформаційної політики в Україні потребують подальшого дослідження.

За визначенням Ю. Мохової «Інформаційна політика – це сукупність всіх громадських законів, правил і політик, які заохочують, перешкоджають або регулюють створення, використання, зберігання, доступ і передачу і поширення інформації» [29]. Інформаційна політика як галузь державного управління охоплює три основні напрямки:

1. Урядове створення і поширення інформації – включає в себе державне фінансування досліджень і розробок, а також державне створення

такої інформації, як економічна статистика, поширення законодавства та адміністративних рішень, культурні матеріали тощо.

2. Розробка, регулювання і використання інформаційної інфраструктури – відносяться такі питання, як регулювання телефонії та мовлення, інфраструктура для шкіл і бібліотек, безпеку і цілісність інфраструктури і т. д.

3. Інституційна та юридична інфраструктура – включає участь держави в міжнародних договорах і організаціях, правила конфіденційності, антимонопольну політику, безпеку, а також політику в сфері інтелектуальної власності [29].

Європейські країни на законодавчому рівні приділяють велику увагу правовому впорядкуванню відносин у національному інформаційному просторі, систематично переглядають діяльність органів державної влади, які відповідають за формування та реалізацію інформаційної політики. Інформаційна політика в демократичних країнах – це діяльність державних органів з контролю, регулювання та планування у сфері одержання, зберігання, оброблення, використання та поширення інформації. Так, наприклад, метою інформаційної політики у Великобританії є вдосконалення умов конкуренції на інформаційному ринку, підвищення ефективності інформаційних послуг і впровадження цифрових інформаційних технологій у державне управління. Пріоритетними напрямками її реалізації є охорона здоров'я, освіта та приватне підприємництво. Реалізується інформаційна політика на принципах законності, сприяння міжнародному співробітництву, захист інтересів споживача. Для порівняння, у Німеччині державна інформаційна політика концентрується на безперешкодному транскордонному обміні інформацією і свободі слова; розвитку інформаційно-комп'ютерних технологій і телекомунікаційних мереж; вільній конкуренції в інформаційній сфері; створенні відповідно до нових політичних та економічних умов певних норм і принципів правового регулювання інформаційної діяльності в німецькому суспільстві. Основним

напрямом державної інформаційної політики Німеччини є сприяння реформуванню державного управління, пропаганда ідеалів європейської демократії, створення правової бази, технічного оснащення інформаційного сектору та підготовку кваліфікованих фахівців для національних і приватних корпорацій, організацій, фондів тощо. Серед пріоритетних напрямів державної інформаційної політики Франції є формування та розвиток інформаційних магістралей, електронного ринку і банківської сфери, лібералізація комунікацій, реформування інформаційного законодавства, ініціація дослідницьких проєктів у галузі, створення систем безпеки інформації і запобігання хакерським злочинам. Урядом створено Фонд допомоги і співробітництва для підтримки вищеперерахованих процесів та стимулювання розвитку галузі загалом.

Японія репрезентує процес державного управління інформаційною політикою виключно як технологічне явище (ресурсне та програмне забезпечення) та контроль за всіма урядовими інституціями, що мають доступ до державної інформації. Метою державної інформаційної політики США є впорядкування інформаційних потоків в політичній, економічній, науковій і військовій галузях для збалансованості державного контролю і свободи бізнесу. Інформатизація та телекомунікація, а також наукові дослідження в галузі є пріоритетними напрямками державної інформаційної політики. США також сприяють формування глобальної інформаційної інфраструктури, забезпечення збалансованості між основними інформаційними цінностями і запровадженню нових інформаційних технологій в демократичному світі. Враховуючи сучасні євроінтеграційні процеси, варто також охарактеризувати загальні особливості інформаційної політики Європейського союзу. Інформаційна політика ЄС – це політика європейського співробітництва у сфері комунікацій, узгоджена учасниками міжнародного співтовариства спрямована на співробітництво в галузі інформації та комунікації [43].

В основу чинної інформаційної політики ЄС покладено доктрину європейського інформаційного суспільства, що була проголошена 1994 р. в доповіді «Європа та глобальне інформаційне суспільство. Рекомендації Європейській Раді ЄС», основна ідея якої полягає у перенесенні акцентів з геополітики на технополітику (інформатику). Політика у цій сфері реалізується в рамках компетенції міжнародних регіональних організацій, які вирішують весь комплекс політичних, економічних і соціальних проблем європейських країн. Нормативно-правова база Європейського Союзу в інформаційній сфері є дуже широкою та розгалуженою, основні документи постійно доповнюються та розширюються з огляду на зміни, які відбуваються в європейських країнах і у світі в цілому [43].

У рамках ЄС реалізується близько 500 програм і проєктів, спрямованих на всебічний розвиток інформаційного сектору, ефективність індустрії та впровадження високих технологій у всі сфери життєдіяльності країн-членів ЄС. Європейський Союз розвиває програми наукових досліджень у галузі інформаційних технологій у різних контекстах за стратегічними напрямками європейського розвитку на основі інтелектуального потенціалу та об'єднання інформаційних ресурсів [24].

Закон України «Про інформацію» визначає поняття «державна інформаційна політика», як сукупність основних напрямів і способів діяльності держави по одержанню, використанню, поширенню та зберіганню інформації. Державну інформаційну політику розробляють і здійснюють органи державної влади загальної компетенції, а також відповідні органи спеціальної компетенції [34].

Національна політика розвитку інформаційного суспільства в Україні ґрунтується на засадах: пріоритетності науково-технічного й інноваційного розвитку держави; формування необхідних для цього законодавчих і сприятливих економічних умов; всебічного розвитку загальнодоступної інформаційної інфраструктури, інформаційних ресурсів і забезпечення повсюдного доступу до телекомунікаційних послуг та ІКТ; сприяння

збільшенню різноманітності й кількості електронних послуг, створенню загальнодоступних електронних інформаційних ресурсів; посилення мотивації у використанні ІКТ; широкого впровадження ІКТ в науку, освіту, культуру, охорону здоров'я, охорону навколишнього середовища; забезпечення інформаційної безпеки [29].

Головною метою Міністерства інформаційної політики України є створення умов для формування конкурентного та незалежного інформаційного простору України, що ґрунтується на принципах і засадах громадянського суспільства та професійної спільноти, здатних до саморегуляції та саморозвитку, як гарантії попередження впливу на незалежні ЗМІ та як необхідної умови розвитку незалежної демократичної держави Україна, а також популяризації її цінностей у світі.

Головними напрямками державної інформаційної політики є: забезпечення доступу громадян до інформації; створення національних систем і мереж інформації; зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних, правових і наукових основ інформаційної діяльності; забезпечення ефективного використання інформації; сприяння постійному оновленню, збагаченню та зберіганню національних інформаційних ресурсів; створення загальної системи охорони інформації; сприяння міжнародному співробітництву в галузі інформації і гарантування інформаційного суверенітету України; сприяння задоволенню інформаційних потреб закордонних українців [35].

Міністерство інформаційної політики України активно співпрацює з неурядовими громадськими організаціями, надає грантове забезпечення громадських проєктів, залучає міжнародних донорів та міжнародні програми з метою інтеграції до європейських цінностей та стандартів в роботі з інформацією.

Так, наприклад, за підтримки Міністерства інформаційної політики України були реалізовані низка проєктів, зокрема «Україна. Гідність.

Свобода. Креативність», основною метою якого було – компактна та креативна репрезентація світу нашої держави та її досягнень. Так, був створений буклет «Ukraine: Freedom, Dignity, Creativity» та інтерактивний сайт проєкту <http://myukraineis.org/>, який може стати нескінченим полотном фактів про державу, адже його може доповнювати будь-хто власною історією про Україну та її громадян. Створення буклету є результатом взаємодії Міністерства закордонних справ, Міністерства інформаційної політики та Production Hub StratComUA. За результатами ще одного проєкту було створено посібник з верифікації «Verification book» як інноваційний ресурс для журналістів та організацій, який містить покрокові інструкції щодо того, як під час надзвичайних ситуацій, війни працювати з контентом, одержаним від читачів. За підтримки Міністерства інформаційної політики України та фонду European Endowment for Democracy реалізовується також проєкт навчання технікам та методикам (OSINT), які нині використовуються найбільш популярними і професійними командами журналістів та волонтерів в сфері інформаційного протистояння, такими як Bellingcat та InformNapalm. На тренінгах, за допомогою інструментів OSINT, учасники навчаються використовувати прийоми пошуку в онлайн-просторі для викриття фейків і перевірки джерел інформації.

Аналіз сучасного стану інформаційної політики в Україні, демонструє, що наразі єдиного законодавства та нормативно-правової бази щодо становлення в державі основ інформаційного суспільства, яке комплексно відображало б зміни в суспільстві під впливом розвитку технологій і мереж, хоча ресурси активно розробляються і впроваджуються на рівні побудови концепції е-держави.

З огляду на чинні законодавчо-нормативні акти, основні завдання державної інформаційної політики в Україні полягають у створенні розвиненого інформаційного середовища, модернізації інформаційної інфраструктури, розвитку інформаційних і телекомунікаційних технологій, розвитку мережі незалежних ЗМІ й забезпеченні громадян масовою

інформацією, сприянню міжнародному співтовариству в інформаційній сфері та утвердження інформаційного суверенітету України, запобіганню загрозі заподіяння в процесі інформаційної діяльності шкоди життєво важливим інтересам особи, суспільства, держави [18].

Отже, розвиток інформаційного суспільства в Україні й формування ефективної моделі інформаційної діяльності держави та її підпорядкованих органів потребує формування цілісної системи інформаційного законодавства. На думку української дослідниці, фахівця із державного управління Ю. Мохової: «Головними напрямками і способами державної інформаційної політики повинні стати: розвиток інформаційного простору України, створення системи державних стратегічних комунікацій, інформаційна реінтеграція тимчасово непідконтрольних територій Луганської та Донецької областей тимчасово окупованої території Криму, популяризація України та її цінностей у світі» [29]. Дослідницею запропонована модель державної інформаційної політики України, яка дозволить уникнути ризиків (фінансові втрати від неповної і нескоординованою експлуатації інформації, втрачений час, невдачі інновацій і втрати репутації) й забезпечить прозорість процесу, високу продуктивність використання інформаційних технологій. Основну мету державної інформаційної політики науковець характеризує, як «одержання, використання, поширення та зберігання інформації про основні напрями і способи діяльності держави», суб'єктами її реалізації є: фізичні особи, юридичні особи, об'єднання громадян, суб'єкти владних повноважень; об'єктом інформаційних відносин називає – суспільно значущу інформацію.

До завдань ефективної інформаційної політики відносить: пріоритетність науково-технічного й інноваційного розвитку держави, всебічний розвиток загальнодоступної інформаційної інфраструктури, сприяння збільшенню різноманітності й кількості електронних послуг, створенню загальнодоступних електронних інформаційних ресурсів, посилення мотивації у використанні ІКТ, забезпечення інформаційної

безпеки. Основними напрямками, які має розвивати держава Ю. Мохова називає:

1. Розвиток інформаційного простору України (дерегуляція, демонополізація, захист свободи слова, реформа медіапростору гармонізація із європейським законодавством).
2. Створення системи державних стратегічних комунікацій, комунікаційна підтримка проведення реформ реформа урядових комунікацій.
3. Інформаційна реінтеграція тимчасово непідконтрольних територій Луганської, Донецької, Херсонської та Запорізької областей тимчасово окупованої території АР Крим .
4. Популяризація України та її цінностей у світі [29].

Отже, наразі в Україні Міністерство інформаційної політики головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у сфері забезпечення інформаційного суверенітету України. Діяльність міністерства є відкритою й усіляко стимулює наукові дослідження та проєктну діяльність у напрямку розробки ефективної концепції державної інформаційної політики, яка б стала дієвим інструментом реалізації стратегічних завдань центральної влади на місцях та у геополітичних та міжнародних відносинах.

2.2. Цифрові інструменти інформаційної діяльності виконавчої влади на місцях

Інформаційна інтенсифікація всіх суспільних процесів, зокрема й тих, що перебувають у секторі громадського управління вимагає залучення в діяльність органів місцевого самоврядування нових технологічних рішень, які мобілізують та значно спрощують систему взаємодії ОМС з основними учасниками комунікаційного процесу. Сучасні процеси демократичного управління процесами та рішеннями передбачають формування системи міжсуб'єктної комунікації на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій. Подібний тип демократії трактується

дослідниками як «інформаційна» і найбільше сьогодні ідентифікується з такими глобальними процесами як «електронне урядування», «е-держава» та інші.

Загалом Україна визначила цифрову трансформацію як пріоритетну політику, що вже відзначено нещодавніми визнаннями серед європейської експертної спільноти успіхами у впровадженні систем «Дія», «ProZorro» та «e-Health», у запровадженні мобільного покриття 4G та запуску електронних послуг у державному та приватному секторах.

У 2022 році Європейський Союз офіційно розпочав в Україні нову програму «EU4Digital: підтримка цифрової економіки та суспільства у Східному партнерстві». EU4Digital націлена на розширення переваг Єдиного цифрового ринку Європейського Союзу для України та інших держав Східного партнерства з метою стимулювання економічного росту, створення робочих місць, покращення життя людей та допомоги бізнесу.

У межах ініціативи EU4Digital Європейський Союз підтримує цифрову економіку і суспільство в країнах Східного Партнерства, сприяючи гармонізації цифрових ринків в регіоні, з метою надання інтегрованих онлайн-послуг для громадян, державних адміністрацій та підприємств.

Ключем до досягнення цієї мети є шість мереж-кореспондентів EU4Digital з країн-партнерів та держав-членів ЄС, відповідальних за конкретні сфери політики. По своїй суті вони відображають основні напрямки цифрового розвитку, в яких має рухатись кожна країна регіону Східного партнерства на шляху до Єдиного цифрового ринку ЄС:

- правила телекомунікацій;
- довіра і безпека;
- електронна торгівля;
- ІКТ-інновації;
- система електронної охорони здоров'я;
- електронні навички.

На даний час Ініціатива EU4Digital об'єднує наступні пріоритетні дії та програми ЄС:

1. Мережі EU4Digital, що об'єднують представників Східних країн-сусідів ЄС та держав-членів ЄС для роботи в ключових тематичних областях.
2. Програма EU4Digital, що просуває ключові області цифрової економіки і суспільства відповідно до норм і практики ЄС.
3. EU4Digital: широкосмугові стратегії в регіоні Східного партнерства, проєкт, здійснюваний Світовим банком для підтримки Східних країн-партнерів ЄС в розробці і реалізації національних стратегій в області широкосмугового зв'язку.
4. EU4Digital: проєкт «Кібербезпека – СХІД», спрямований на посилення кібербезпеки в країнах-партнерах і підвищення довіри до використання цифрових послуг.
5. EU4Digital: EaPConnect (з'єднання дослідницьких і освітніх спільнот) розширює мережеву інфраструктуру для об'єднання дослідницьких і освітніх спільнот з країн ЄС та Східних країн-партнерів [50].

Серед країн регіону Східного партнерства Україна займає передові позиції у вдосконаленні регуляторного та інституційного середовища для розвитку сфери телекомунікаційних послуг та цифрової інфраструктури.

Від початку створення Міністерство цифрової трансформації України поставило цілі до 2024 року:

- 100 % публічних послуг мають бути доступні громадянам та бізнесу онлайн;
- 95 % транспортної інфраструктури, населених пунктів та їхні соціальні об'єкти мають мати доступ до високошвидкісного Інтернету;
- 6 млн. українців мають бути залучені до програми розвитку цифрових навичок;
- доля ІТ-продукту у ВВП країни має складати не менше 10 %.

Впровадження технологій електронного врядування органів місцевого самоврядування є одним з найважливіших завдань в умовах сучасного

розвитку українського суспільства, яке перебуває у стані війни й водночас намагається розвиватися відповідно до європейських стандартів інформатизації. Інноваційний підхід до підвищення ефективності управління територіальними громадами передбачає використання сучасних інформаційних технологій та електронних сервісів для забезпечення якісної та оперативної роботи ОМС. Електронне врядування включає в себе використання інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення доступності та швидкості надання послуг. Це може бути здійснено через розробку веб-сайтів, електронних кабінетів, мобільних додатків та інших інструментів електронної комунікації.

Електронне врядування дозволяє забезпечити швидке та якісне надання послуг, зменшення бюрократичних процедур та ефективне використання ресурсів органів влади. Крім того, воно сприяє забезпеченню транспарентності та відкритості владних процесів, що підвищує довіру громадян до органів місцевого самоврядування та забезпечує більш демократичну участь громадян у прийнятті рішень [49].

Одним з викликів, що стоять перед владними структурами у впровадженні електронного врядування, є необхідність забезпечення кібербезпеки. У зв'язку зі збільшенням кількості інформації, що обробляється електронними системами, зростає ризик її несанкціонованого доступу та втрати. Тому важливо забезпечити високий рівень захисту даних та інформації, що обробляється у електронних системах місцевого самоврядування. З метою впровадження антикорупційних цифрових інструментів і посилення кіберзахисту Уряд України ухвалив завдання Національної програми інформатизації (21.07.2023 р.). Ухвалена постанова передбачає впровадження цифрових систем у державному управлінні та посилення кіберзахисту органів державної влади та місцевого самоврядування, фінансових установ, підприємств тощо. Програма розроблена відповідно до законів України «Про Концепцію Національної Програми інформатизації», «Про Національну програму інформатизації»,

постанов Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2000 року № 644 «Про затвердження Порядку формування та виконання регіональної програми і проекту інформатизації», від 28 листопада 2012 року № 1134 «Про запровадження Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства», від 21 жовтня 2015 року № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних», розпоряджень Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 року № 649-р «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні», від 8 листопада 2017 року № 797-р «Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії та плану заходів щодо її реалізації», від 17 січня 2018 року № 67-р «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації», від 15 травня 2013 року № 386-р «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні», від 16 листопада 2016 року № 918-р «Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні», від 30 січня 2019 року №37-р «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на 2019-2020 роки», наказу Державного агентства з питань електронного урядування України від 14.05.2019 № 35 «Про затвердження Методики визначення належності бюджетних програм до сфери інформатизації», які загалом визначають вектор процесів інформатизації в Україні.

Реалізація Національної програми інформатизації дасть змогу швидше впроваджувати цифрові технології, створювати, модернізувати й розвивати інформаційні та інформаційно-комунікаційні системи, засоби інформатизації, а також підвищувати кіберзахист критичної інформаційної інфраструктури. Це позитивно вплине на безпеку, результативність та ефективність роботи державних органів. Зокрема, до завдань Національної програми інформатизації належить:

- розвиток систем електронного документообігу;
- впровадження цифрових антикорупційних інструментів;

- модернізація системи управління державними фінансами;
- здійснення заходів щодо захисту інформації;
- побудова електронної комунікаційної мережі;
- забезпечення ефективного функціонування інформаційної системи правосуддя;
- створення та розвиток автоматизованих інформаційно-аналітичних систем у сферах охорони здоров'я, дорожнього господарства, освіти і науки тощо.

Окрім цього, до основних завдань входить розділ про запровадження цифрових інструментів, спрямованих на виконання заходів Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки [31].

Регіональні програми мають за мету наближення цифрових технологій до реципієнта послуг, пересічного споживача та передбачають виконання таких заходів:

1. Розвиток телекомунікаційної інфраструктури.

Реалізація заходів з розвитку цифрової телекомунікаційної інфраструктури забезпечить населення громади доступом до мережі інтернет, що, в свою чергу, забезпечить доступність громадян до інформаційних ресурсів громади, отримання електронних послуг (адміністративних, комунальних, соціальних тощо), інструментів електронної демократії, підвищить участь громади в процесах управління ОМС тощо.

Основні можливі заходи:

- розвиток телекомунікаційних сервісів, забезпечення серверним та телекомунікаційним обладнанням;
- забезпечення покриття фіксованим широкосмуговим доступом до мережі інтернет на основі сучасних телекомунікаційних технологій: оптоволоконні мережі, локальні мережі;
- сприяння покриттю мобільним широкосмуговим доступом до мережі інтернет: 3G, 4G;
- розгортання публічних WiFi-точок доступу до мережі інтернет;

- забезпечення широкосмуговим доступом до мережі інтернет об'єктів соціальної інфраструктури: заклади освіти, заклади медицини, заклади культури, спортивні об'єкти тощо.

2. Розвиток інформаційної інфраструктури.

Реалізація заходів з розвитку цифрової інформаційної інфраструктури сприятиме підвищенню якості надання послуг громаді ОМС: скорочення строків опрацювання звернень та надання публічних послуг, створення єдиного захищеного інформаційного простору громади.

Основні можливі заходи:

- впровадження електронних інформаційних ресурсів ОМС: РТГ, земельний кадастр, адресний реєстр, реєстр комунального майна, електронних баз даних тощо;

- впровадження інформаційних систем підтримки аналітичної та управлінської діяльності ОМС: інформаційні системи управління ресурсами громади (облік комунальних активів, управління кадрами, бюджетування, бухгалтерія тощо), система електронного документообігу, ГІС;

- інтеграція електронних інформаційних ресурсів та інформаційних систем ОМС з державними електронними інформаційними ресурсами на основі системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів;

- інтеграція систем електронного документообігу ОМС з системою електронної взаємодії органів виконавчої влади;

- впровадження інструментів електронної ідентифікації шляхом підключення електронних інформаційних ресурсів та інформаційних систем ОМС до інтегрованої системи електронної ідентифікації.

3. Цифровізація публічних послуг.

Цифровізація публічних послуг ОМС забезпечить підвищення якості надання публічних послуг, їх доступність в електронному виді.

Основні можливі заходи:

- автоматизація подання звернень та заяв щодо надання публічних послуг шляхом розроблення та впровадження електронних кабінетів, вебінструментів попередньої подачі звернень та заяв;
- цифровізація або скасування довідок, витягів, виписок шляхом використання можливостей єдиного захищеного інформаційного простору громади;
- упровадження пілотних проектів із реалізації електронних сервісів та систем у територіальні громади;
- впровадження електронних черг;
- реалізація принципу «цифровий за замовчуванням»: послуги надаються за замовчуванням у електронному виді з використанням інструментів електронної ідентифікації;
- забезпечення інформування заявника щодо статусу розгляду звернення чи надання послуги.

4. Впровадження інструментів е-демократії.

Впровадження інструментів електронної демократії забезпечить широке залучення громадян та організацій до місцевого самоврядування шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій в демократичних процесах, що дає змогу посилити участь, ініціативність та залучення громадян на регіональному та місцевому рівні до публічного життя; поліпшити прозорість процесу прийняття рішень, а також підзвітність ОМС; поліпшити зворотну реакцію ОМС на звернення громадян; сприяти публічним дискусіям та привертати увагу громадян до процесу прийняття рішень.

Основні можливі заходи:

- запровадження проектів зі створення інструментів (сервісів) із застосуванням відкритих даних;
- впровадження інструменту електронних петицій до ОМС;
- впровадження інструменту громадського бюджету, бюджету участі об'єднаних територіальних громад;

- впровадження інструментів он-лайн обговорення проектів нормативно-правових актів та інших інструментів участі громадян у прийнятті управлінських рішень громади;

- впровадження електронних консультацій.

5. Впровадження цифрових інструментів у соціальні сфери громади: освіта, медицина, безпека життєдіяльності.

Основні можливі заходи:

- освіта: запровадження електронних щоденників, електронних журналів; розвиток програм підвищення цифрової грамотності;

- медицина: впровадження медичних інформаційних систем;

- безпека життєдіяльності: впровадження систем відеоспостереження; впровадження систем оповіщення.

6. Організаційне, ресурсне та методичне забезпечення цифровізації.

Основні можливі заходи:

- проведення оцінки стану цифрового розвитку ОТГ за визначеними показниками;

- інвентаризація інформаційних та програмно-технічних ресурсів ОМС з урахуванням вимог нормативно-правових актів стосовно використання комп'ютерних програм;

- розробка нормативно-правових та технічних документів, методичних рекомендацій щодо: організації виконання завдань Програми, створення, впровадження та адміністрування інформаційних систем, програмно-технічних комплексів, засобів інформатизації, механізмів інтеграції систем; організації автоматизованих робочих місць працівників; організації захисту інформації в телекомунікаційних системах територіальних громад;

- підтримка безперебійного функціонування існуючих телекомунікаційних сервісів та забезпечення функціонування широкосмугових каналів зв'язку;

- придбання засобів інформатизації для органів місцевого самоврядування, обладнання та ліцензійного програмного забезпечення;
- поновлення ліцензій на використання раніше придбаного програмного забезпечення;
- організація навчання фахівців територіальних громад, у тому числі на базі спеціалізованих установ та підприємств, з питань цифрових навичок та компетенцій;
- сприяння формування потреб населення у використанні цифрових технологій громадянами та розвитку відповідних цифрових компетенцій, у тому числі шляхом виготовлення та розповсюдження мультимедійної та друкованої продукції тощо;
- участь у міжнародних конференціях, національних науково-практичних конференціях, регіональних семінарах, круглих столах, відеоконференціях за участю керівників органів влади, науковців, представників громадських організацій та бізнес-структур щодо впровадження новітніх інформаційних технологій, електронного урядування тощо [35].

7. Інформаційна безпека.

Основні можливі заходи:

- забезпечення організаційних та технічних заходів захисту інформації;
- розбудова систем захисту інформації та управління інформаційною системою;
- створення комплексних систем захисту інформації на програмно-технічні комплекси, інформаційні системи тощо [22].

Ще одним важливим аспектом електронного врядування є забезпечення доступності для всіх громадян, включаючи людей з обмеженими можливостями та тих, хто має обмежений доступ до Інтернету. Для цього можуть бути використані різноманітні формати інформації та

комунікації, наприклад, аудіовізуальні матеріали, текстові повідомлення та інші.

Одним з основних напрямків електронного врядування є електронний документообіг, який передбачає обробку та обмін документами в електронному вигляді. Це дозволяє зменшити час та витрати на оформлення документів, а також забезпечує збереження документів у електронному вигляді, що сприяє зменшенню кількості паперових документів й полегшує їх зберігання та пошук.

Інший важливий напрямок електронного врядування – це електронні сервіси для громадян. Зокрема, це можуть бути сервіси для онлайн-звернень до органів місцевого самоврядування, які дозволяють швидко та зручно комунікувати, отримувати необхідну інформацію. Також можуть бути розроблені електронні сервіси для онлайн-голосування та збору думок громадян з питань розвитку територіальної громади [49].

Значний вплив на розвиток електронного врядування має законодавство. У багатьох країнах законодавство встановлює правові основи електронного врядування, зокрема, стандарти електронної ідентифікації та цифрового підпису, а також вимоги до захисту даних. В Україні, наприклад, існують такі закони, як Закон України «Про електронні довірчі послуги» та Закон України «Про захист персональних даних», які регулюють використання електронних сервісів та захист даних громадян.

Протягом 2020-2022 років була створена одна з найбільш важливих передумов для синхронізації роботи органів виконавчої влади в процесі цифрової трансформації України – у всіх державних та регіональних структурах були призначені заступники з питань цифровізації (CDTO), на яких покладено відповідальність у просуванні цифровізації конкретних галузей та сфер.

В межах магістерського дослідження було проаналізовано розподіл і характер активності головного суб'єкта прийняття рішень в контексті розвитку сучасного цифрового ринку – Міністерства цифрової трансформації

України – методом проведення контент аналізу його офіційної веб-сторінки (див. Додатки А, Б, В).

Для проведення аналізу було взято до уваги більше 1000 публікацій, розміщених на веб-сторінці Міністерства за вказаний період (2020-2022). Матеріали були проаналізовані і розподілені за двома критеріями:

1) за проблематикою цифрового розвитку. В рамках даного розподілу до уваги бралися публікації, які стосуються наступних згаданих на веб-сторінці тем цифрового розвитку: «Телекомунікаційні послуги та цифрова інфраструктура», «Електронне врядування», «Кібербезпека», «Електронні довірчі послуги та електронна ідентифікація», «Відкриті дані», «Електронна торгівля та віртуальні активи», «Сервіс «Дія. Бізнес», «Цифрові навички», «Інновації, інформаційно-комунікаційні технології та стартапи», «Електронна охорона здоров'я». Публікації, позначені на графіках результатів аналізу індикатором «Інше», носять загальний характер: конкретно не стосуються жодного із зазначених у розподілі тематичних напрямків та/або не стосуються діяльності міністерства в рамках зазначених тематичних напрямків, стосуються виключно внутрішньо-організаційної діяльності міністерства.

2) За характером інформації в контексті результативності діяльності міністерства за темами цифрового розвитку. В рамках даного розподілу виділяються три типи публікацій за кожним із тематичних напрямків: з інформацією про конкретні досягнення / важливі результати діяльності міністерства; з інформацією про діяльність міністерства, що носить допоміжний або підготовчий характер в розрізі реалізації завдань за тематичними напрямками; з інформацією про майбутні плани міністерства в рамках тематичних напрямків та/або існуючі виклики на шляху до реалізації завдань за тематичними напрямками. В рамках даного розподілу до уваги не бралися публікації, що відносяться до позначених індикатором «Інше».

Розподіл інформації за темами цифрового розвитку (див. Додаток А) показує, що найбільша увага з боку Мінцифри з моменту його створення

приділялася таким напрямом, як «Електронне врядування» (20% публікацій), «Цифрові навички» (18,7% публікацій) та «Інновації, ІКТ та стартапи» (10,4% публікацій), що напряду пов'язано з активною популяризацією порталу державних послуг та мобільного застосунку «Дія», просуванням навчальної онлайн-платформи «Дія. Цифрова освіта» та популяризацією нової ініціативи «Smart City».

Водночас результати контент-аналізу показують, що найменша увага приділялася таким темам, як «Відкриті дані» (1,7% публікацій), «Кібербезпека» (2,4% публікацій), «Електронна торгівля та віртуальні активи» (3,6% публікацій).

Розподіл публікацій на веб-сторінці Мінцифри за характером інформації в контексті результативності діяльності міністерства за темами цифрового розвитку (див. Додаток Б, В) показує, що до п'ятірки найбільш результативних сфер діяльності, до якої мало відношення міністерство, входять «Телекомунікаційні послуги та цифрова інфраструктура», «Електронне врядування», «Електронні довірчі послуги та електронна ідентифікація», «Цифрові навички», «Електронна охорона здоров'я». При цьому слід пам'ятати, що найбільшу активність серед перелічених тематичних напрямів було помічено у сферах електронного врядування та розвитку цифрових навичок співробітників органів місцевого самоврядування.

До найбільш важливих, на думку експертів, досягнень Міністерства цифрової трансформації України від початку його діяльності відносять: запуск порталу державних послуг та мобільного застосунку «Дія»; запуск освітньої онлайн платформи «Дія. Цифрова освіта» та випуск освітніх серіалів з розвитку цифрових навичок; просування ініціативи «Дія City»; програм е-оселя, е-допомога, е-ворог та інших е-сервісів; діяльність щодо вивільнення та розподіл радіочастот у діапазоні 800-900 МГц для збільшення географії покриття території країни доступом до мережі Інтернет з використанням технологій 4G та 5G; впровадження технології SmartID;

впровадження послуги «єМалятко»; започаткування традиції проведення мультистейкхолдерних консультацій для прийняття рішень із залученням громадськості та бізнесу; розвиток ринку криптовалют та просування технології «блокчейн»; сприяння розвитку сфери застосування штучного інтелекту; розробка проєкту Стратегії («дорожньої карти») інтеграції України до Єдиного цифрового ринку Європейського Союзу; оновлення Додатку XVII до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (щодо інтеграції України до внутрішнього ринку телекомунікаційних послуг ЄС); участь у розробці законопроєкту «Про електронні комунікації» №3014.

Аналіз активності Міністерства цифрової трансформації відповідно до інформації з офіційного сайту показує, що в полі зору даного органу влади існують сфери, які потребують більшої уваги, якщо мова йде про комплексний розвиток українського цифрового ринку. Зокрема, напрями кібербезпеки, електронної торгівлі та діяльність органів місцевого самоврядування. Ці напрями мають набути більшої пріоритетності, оскільки вони є одними з ключових на шляху гармонізації цифрового ринку України з Єдиним цифровим ринком ЄС, а також відіграють важливе безпекове та соціальне значення в умовах повномасштабного вторгнення.

До інших державних інституцій, які відіграють важливу роль у процесах цифрової трансформації України відносяться:

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України;

Міністерство освіти і науки України;

Міністерство охорони здоров'я України;

Міністерство інфраструктури України;

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації;

Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації;

Національний банк України;

Служба безпеки України;

Департамент кіберполіції Національної поліції України;

Державне підприємство «Дія»;

Державне підприємство «Електронне здоров'я».

Наразі провідними територіальними громадами України розроблені Концепції цифрової трансформації об'єднаних територіальних громад, програма позиціонується як стратегічні документи розвитку громад, тому їхня реалізація вимагає залучення фінансових, фізичних та людських ресурсів.

Отже, електронне врядування має значний потенціал у покращенні роботи органів місцевого самоврядування та забезпеченні ефективної комунікації з громадянами. Однак, на шляху до повноцінного впровадження електронного врядування у органах місцевого самоврядування є деякі перешкоди. Одна з них – це технологічна недосконалість систем, яка може призвести до виникнення труднощів у роботі з електронними сервісами. Також, необхідно забезпечити доступ до Інтернету всіх громадян, адже без доступу до мережі електронне врядування не зможе стати ефективним інструментом інформаційної демократії. Важливо забезпечити захист персональних даних громадян, які здійснюють різноманітні операції у межах електронного врядування. Для цього необхідно використовувати відповідні технічні засоби та дотримуватися вимог законодавства про захист персональних даних. Крім того, важливо підвищити рівень кваліфікації працівників органів місцевого самоврядування з питань використання електронних технологій й забезпечити їх доступ до необхідних ресурсів та інструментів.

У підсумку, електронне врядування має значний потенціал для покращення роботи органів місцевого самоврядування, забезпечення доступності та якості послуг для громадян, збільшення рівня довіри до діяльності влади. Проте, для повного використання потенціалу електронного врядування в ОМС необхідно подолати технологічні та інфраструктурні перешкоди.

РОЗДІЛ 3

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

3.1. Ключові ресурси інформаційної діяльності Громад

На сьогодні розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у світі загалом та у сфері діяльності органів місцевого самоврядування зокрема надає широкі можливості для розвитку інструментів глобальної та локальної комунікації. Законодавча база України широко дозволяє, навіть, на рівні невеликих територіальних одиниць самостійно розвивати мережу комунікаційної діяльності й партнерства на її основі, навіть, на міжнародному рівні [26-27]. Це вкрай важлива й необхідна практика в умовах військового стану, адже надає можливості не лише продовжувати сталий розвиток територіальних одиниць, а й надає змогу вирішення безпекових питань (надання тимчасового притулку для мешканців окупованих громад), гуманітарних та соціальних проблем. Практика міжнародного співробітництва завдяки налагодженню інформаційних зв'язків із європейськими країнами та міжнародними організаціями позитивно вплинула на розвиток та стабілізацію життєдіяльності територіальних громад Запорізької області, аналіз якої буде представлено у підрозділі 3.2.

Важливим ресурсом інформаційного позиціонування Громад є маркетингові комунікації. Створення продуктивного бренду локальних територій й регіонів загалом є ключовим аспектом соціокомунікаційного розвитку України та пріоритетним завданням державних адміністративних територіальних об'єднань. Особливо це набуває актуальності в контексті змін соціально-комунікативного обміну (інформатизація та медіатизація всіх

сфер суспільного життя), активізації громадського та культурного секторів, а також технологічно-цифрового прогресу (розширення публічних комунікаційних платформ). У зв'язку із цим стає особливо важливим вивчення бренд-комунікацій як соціального явища з перспективи соціальних комунікацій. Формування поняття «брендинг територій» розпочалося відносно нещодавно й включає в себе багатовимірність, оскільки за своєю суттю пов'язує між собою простори, організації та людей. Британський дослідник глобального брендингу С. Анхольт уперше застосував поняття «nationbranding» наприкінці 1990-х рр. у статті англійського журналу «Управління брендом» і тим самим дав початок новому науковому напрямку. Актуалізували цей напрям досліджень у міжнародній, економічній, політичній, соціокомунікаційній та інших площинах [51].

Територіальний бренд зорієнтований як на внутрішнє, так і на зовнішнє середовище. За посередництвом та за допомогою розробленого бренду територія позиціонує себе щодо інших територій і демонструє свої конкурентні переваги. Активного розвитку брендування територій в Україні починає набирати з 2018 р., після схвалення Урядом офіційного бренду Ukraine NOW для привернення уваги іноземних інвесторів та покращення туристичного потенціалу країни загалом. Характерною ознакою 2019 р. стає завершення першого етапу децентралізації в Україні, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України № 333-р від 1 квітня 2014 р. «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні», зокрема визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад [51]. У результаті Концепції Кабінетом Міністрів України визначено адміністративні

центри та затверджено території 1470 спроможних територіальних громад (міських, селищних, сільських) [22].

Одним із позитивних аспектів брендингу територій є створення образу громади для забезпечення довгострокових та вигідних позицій розвитку, постійна присутність у засобах масової інформації, впізнаваність і залучення інвесторів (як бізнесу, так і міжнародних донорів). Міністерство розвитку громад на території України 8 жовтня 2021 р. опублікувало «Порядок формування концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади», який визначає механізм формування концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади, що здійснюється з метою реалізації принципів сталого розвитку, підвищення якості життя, доступності та рівності можливостей, сприяння розвитку суспільних відносин та ділової активності, оптимізації адміністративної діяльності [40].

Брендинг, передбачає впровадження креативних ідей розвитку дестинації та її інфраструктури, формування патріотизму громади, і від того, який імідж має той чи інший регіон, залежить розвиток та функціонування територіальної одиниці. Глобалізаційні процеси зумовили посилення конкуренції між регіонами за інвестиційні та бюджетні надходження, людські ресурси, висококваліфіковані кадри. З огляду на це, до будь-якої території можливим є застосування брендингових технологій, які підвищують її конкурентну спроможність. Нині економічне благополуччя громад, соціальна стабільність, капітальні вкладення стають результатами нематеріального складника її розвитку. Тема брендингу на сьогодні є надзвичайно актуальною в контексті просування процесів інформаційної демократії, її локальних сегментів та репрезентантів на рівні комунікацій ОМС, оскільки без цілеспрямованого використання брендингових інструментів неможливо впливати на розвиток економічної, наукової, туристичної, культурної та інших сфер їхньої життєдіяльності.

Кожна новостворена громада разом із широким спектром повноважень та завдань щодо розвитку сучасної спроможної громади

потрапляє в світ конкуренції не лише між собою, а й з містами обласного значення. Саме соціокомунікаційна складова розбудови громади має налагодити шляхи та способи побудови комунікаційних каналів між владою й громадою, громадськими організаціями, мешканцями населених пунктів, бізнесом тощо. Ефективна комунікаційна політика (як на рівні її офіційних, так і неформальних учасників) покликана не лише надати споживачеві необхідні знання щодо характеристик територій, а й викликати прихильність, створити атмосферу емоційного взаєморозуміння, доброзичливості й довіри між ОМС/лідерами, споживачами, суспільством.

Зазвичай на виконання таких функцій направлені традиційні інструменти маркетингової комунікативної політики: візуальне брендування, ціленаправлена іміджеві реклама, корпоративні комунікації, паблік рилейшнз, позиціонування персонального фактора тощо. Поєднання всіх цих складників формують ефективну модель територіального позиціонування та визначають характер сталої комунікаційної стратегії громад України. Відповідно, зростає актуальність вибудови нової системи маркетингових комунікацій територіальних громад, репрезентації нової ефективної моделі їхньої інформаційної діяльності [47].

Ще один аспект, що розкриває роль брендування в розвитку територій – це боротьба за сучасні конкурентні переваги між громадами. В умовах глобалізації кожній громаді доводиться конкурувати з іншими територіями за залучення туристів, інвесторів, за спортивні та культурні заходи, увагу й повагу ЗМІ тощо. Саме бренд та ефективна комунікативна політика є одними із найважливіших засобів показу та розповіді про себе світу. Вироблення стратегічного бачення розвитку територіальної громади є надзвичайно важливим інструментом для забезпечення її сталих показників. Але лише існування стратегічних документів не забезпечить цього. Брендування території та ефективні маркетингові комунікації як у внутрішньому, так і зовнішньому інформаційному середовищі полягають у створенні унікальної ідентичності громади, яка буде відображати її особливості, традиції й

цінності. Це може бути втілено в логотипі, слогані, колоритному стилі, візуальних елементах та інших факторах.

Адміністративно-територіальні одиниці місцевого рівня (ТГ) тільки розпочинають шлях до формування свого привабливого іміджу, хоча в нашій державі останнім часом уже реалізуються перші вдалі проєкти стратегій, які враховують маркетингові підходи. Вони були розроблені завдяки сприянню міжнародних організацій, таких як Програма ООН із відновлення та розбудови миру, Європейський Союз, «Партнерство для розвитку міст» (Проєкт ПРОМІС) та Ulead з Європою, в рамках програми «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)», USAID та інші.

Процес розробки стратегій включав у себе взаємодію між суб'єктами соціальної комунікації, такими як представники органів місцевого самоврядування та громада (населення), які спільно розвивали концепцію бренду та стратегію його просування на ринку. Таким чином, використання соціальної комунікації в процесі розробки маркетингових стратегій і брендів сприяло ефективному формуванню та просуванню іміджу території, що є важливим аспектом у розвитку сучасного містобудування та місцевого врядування [16].

Практичними заходами в реалізації брендування громад став проєкт Європейського Союзу та Програми розвитку ООН в Україні спільно з командою Brandville. 10 червня 2022 р. завершили розробку візуального бренду для 20 цільових громад східної України. Аналіз наявності власних брендів та стратегій розвитку на прикладі територіальних громад Запорізького району, який включає 17 таких громад (станом на березень 2023 р.), демонструє, що в 11 є розроблений бренд. Сформовані стратегії тільки в одиничних випадках, більшість із них перебуває на стадії розробки. Так, наприклад, наявність бренду та логотипу із громад Запорізької області, що не перебувають під окупацією мають: Тернуватська територіальна громада, Запорізька територіальна громада, Михайлівська територіальна громада, Матвіївська територіальна громада, Павлівська територіальна громада,

Комишуваська територіальна громада, Новоолександрівська територіальна громада, Кушугумська територіальна громада, Таврійська територіальна громада, Михайло-Лукашівська територіальна громада, Широківська територіальна громада; наявність стратегій: Тернуватська територіальна громада, Запорізька територіальна громада, Біленьківська територіальна громада, Широківська територіальна громада; інвестиційні паспорти мають: Запорізька територіальна громада, Михайлівська територіальна громада, Павлівська територіальна громада, Комишуваська територіальна громада, Кушугумська територіальна громада.

Після повномасштабного вторгнення російської армії на територію України значна частина територіальних громад Запорізької області перебуває під тимчасовою окупацією (75% Запорізької області), що унеможлиблює повноцінний аналіз життєдіяльності більшості громад, в тому числі стратегій брендування та інформаційної діяльності загалом. Офіційні сайти громад або закриті, або інформація на них не розміщується виконавчими органами. У довоєнний період сталий розвиток відкритої інформаційної діяльності, активне формування бренд-пакетів на основі маркетингових комунікацій, а також налагодження процесів інформатизації громад демонстрували Бердянська, Мелітопольська, Кирилівська та Веселівська територіальні громади.

Важливим ресурсом розвитку комунікаційних процесів у громаді є державний курс інформатизації та цифрової трансформації державних послуг. Для оптимізації цих процесів на місцях багатьма громадами України, зокрема й запорізькими, розроблені Концепції цифрової трансформації об'єднаних територіальних громад. В Запорізькій області такі концепції впроваджені з 2020 року в шести громадах: Бердянська, Мелітопольська, Веселівська, Широківська, Пологівська, Кушугумська (перебуває на стадії доопрацювання). Ці програми є стратегіями збалансованого регіонального розвитку й направлені на посилення електронної комунікації громад. Реалізація завдань і заходів цих програм має значно стимулювати розвиток

інформаційно-телекомунікаційного простору громад, підвищення продуктивності інформаційної діяльності, економічного зростання, а також підвищення якості життя жителів громади, як це передбачено Концепцією розвитку цифрової економіки.

Аналіз запорізьких програм та концепцій цифрового розвитку територіальних громад, демонструє, що здебільшого вони включають такі основні напрями: організаційне та методичне забезпечення Програми, розвиток інформаційно-телекомунікаційного середовища громади, впровадження технологій е-урядування в органах місцевого самоврядування, впровадження інструментів е-демократії в Громаді, формування системи електронних інформаційних ресурсів громади, організація захисту інформації, підтримка працездатності та забезпечення функціонування інформаційних систем.

Для кожного із наведених пріоритетних для громади напрямків у програмах наводяться стан на момент впровадження, ресурси для реалізації та перспективи розвитку. Інформація представлена на основі SWAT-аналізу, який передував безпосередній розробці програми. При аналізі стану інформаційної інфраструктури інформатизації громадами використовувалась методологічна база, закріплена Постановою Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2012 року № 1134 «Про затвердження Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства», та Методика формування індикаторів розвитку інформаційного суспільства, що була затверджена наказом Міністерством освіти і науки України від 09 вересня 2013 року № 1271.

Так, наприклад, Мелітопольська територіальна громада найважливішим ресурсом цифрової трансформації вбачає розвиток своєї інформаційної інфраструктури, яка дозволяє розвивати бренд-технології: наявність і стан електронних інформаційних ресурсів громади (реєстри, кадастри) та доступу до державних електронних інформаційних ресурсів; стан розвитку офіційних вебресурсів громади (вебпортал, геоportal,

офіційне представництво у соціальних мережах тощо); впровадження систем електронного документообігу; системи електронної взаємодії органів виконавчої влади; системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів; інтегрованої системи електронної ідентифікації; порталу відкритих даних; використання ліцензованого програмного забезпечення ОМС.

Кушугумська територіальна громада серед перспектив розвитку зазначає цифровізацію публічних послуг (автоматизація подання звернень та заяв; цифровізація надання публічних послуг), а також впровадження цифрових інструментів у соціальні сфери громади: освіта (електронні щоденники, цифрова грамотність, електронні бібліотеки), медицина (впровадження медичних інформаційних систем), безпека життєдіяльності (відеоспостереження, система оповіщення); залучення всіх можливих соціальних медіа та мобільних месенджерів для постійного зв'язку з жителями громади.

Основним напрямом розвитку цифрових інструментів інформаційної діяльності Бердянської територіальної громади відповідно до Програми мало стати використання інструментів е-демократії: впровадження електронних петицій; впровадження громадських бюджетів; оприлюднення наборів відкритих даних; побудова комплексних систем захисту інформації на інформаційні ресурси, які використовуються у виконавчих органах. Телекомунікаційна інфраструктура зазначена серед пріоритетів Веселівської територіальної громади: рівень забезпечення органів місцевого самоврядування комп'ютерною технікою, серверним та телекомунікаційним обладнанням для здійснення функцій; стан доступу до мережі інтернет (мобільний, фіксований, наявні технології широкосмугового доступу, покриття тощо).

На основі моніторингу поточного стану цифровізації громадами визначені проблемні питання, які існують на територіях в частині інформатизації. Наприклад, Веселівською громадою обґрунтовані такі

проблемні питання: низький рівень стандартизації діяльності, пов'язаної з використанням інформаційних технологій, автоматизованих інформаційних систем, соціальних мереж у публічній комунікації; повільний розвиток інфраструктури інформатизації окремих територій громади, відсутність мотивації бізнесу для створення інформаційної інфраструктури у сільській місцевості; відсутність покриття та доступу до мережі інтернет; неналежний захист персональних даних в наданні адміністративних послуг в електронному вигляді; низький рівень забезпечення інформаційної безпеки систем, які використовуються органами місцевого самоврядування; використання застарілої комп'ютерної техніки в діяльності органів місцевого самоврядування; низький рівень використання програмного забезпечення, відсутність ліцензійних програм; низький рівень комп'ютерної грамотності та низька компетентність посадових осіб органів місцевого самоврядування, а також громадян щодо використання технологій е-урядування та е-демократії; помітна різниця у використанні цифрових технологій між різними соціальними категоріями населення громади. Також серед проблем, називають відсутність фахівців роботи з інформацією, відділу комунікації загалом. Ця проблема загалом характерна для селищних та сільських громад, оскільки вони обмежені ресурсом фахівців, які не хочуть працювати в сільських місцевостях на великих відстанях від обласних центрів. Серед проблемних питань Бердянської територіальної громади, зазначено: недостатній рівень залучення громади до участі у процесах формування інформаційного суспільства, упровадження технологій е-демократії, у тому числі із залученням ресурсів міжнародних донорів; недостатній рівень залучення інвестицій у сферу цифрових технологій; необізнаність мешканців та суб'єктів господарювання органів місцевого самоврядування щодо послуг, які надаються за допомогою цифрових технологій в ЦНАП; недостатня кількість мобільних програмних сервісів е-урядування та е-демократії в територіальних громадах у зв'язку зі стрімким зростанням чисельності користувачів широкосмуговим інтернетом; недостатній рівень електронної

взаємодії електронних інформаційних ресурсів територіальної громади з державними електронними інформаційними ресурсами; відсутність інтеграції системи електронного документообігу з системою електронної взаємодії органів виконавчої влади; недостатня кількість наборів відкритих даних, які публікуються на порталі відкритих даних. Варто також звернути увагу на те, що ще однією важливою проблемою Бердянської територіальної громади було відкритість місцевої влади, навіть наповнення офіційних публічних ресурсів громади у розрізі публікації офіційних рішень були часом доволі вибіркоvim, тому Громад відрізнялася не лише постійними конфронтаціями «депутатський корпус – органи виконавчої влади, а й по відношенню до місцевих громадян, бізнесу загалом.

Загалом програми інформатизації громад Запорізької області є узгодженими з національними та регіональними пріоритетами цифрового розвитку України. Відповідно до регіональної програми цифрового розвитку області, що прискорить її соціально-економічний потенціал очікуваними результатами у сфері цифровізації територіальних громад є:

- отримання громадянами рівного якісного доступу до адміністративних, соціальних, комунальних послуг, послуг у сферах освіти, охорони здоров'я тощо;
- створення електронних інформаційних ресурсів для надання електронних адміністративних послуг органів місцевого самоврядування;
- підвищення ступеня інтегрованості територіальних громад у інформаційний простір;
- побудова сучасної системи публічного управління з питань розвитку територіальних громад.

Ці результати сприятимуть залученню громадян до процесів прийняття та оцінювання управлінських рішень органами місцевого самоврядування шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій через впровадження та підтримку в актуальному стані на інтернет-ресурсах територіальних громад електронних сервісів звернень громадян, обговорень

проектів розпорядчих документів, бюджету участі, формування електронних майданчиків тощо. Забезпечення доступу для громадян та бізнес-структур територіальних громад до систем електронних сервісів через розвиток телекомунікаційного середовища та впровадження електронних сервісів у сфері освіти, охорони здоров'я та житлово-комунального господарства тощо. Охоплення системами електронного документообігу органів місцевого самоврядування з використанням електронного цифрового підпису та інших систем ідентифікації. Функціонування реєстру територіальної громади та його інтеграція з базовими державними електронними інформаційними ресурсами (наразі такий реєстр ефективно інтегрований в національну базу Кушугумською територіальною громадою). Запровадження комплексної системи освіти у сфері використання комп'ютерних технологій, загальних і професійних цифрових компетенцій для мешканців області, службових та посадових осіб органів місцевого самоврядування, шляхом: участі представників громади в проведенні курсів підвищення кваліфікації з питань інформатизації, запровадження хмарних сервісів для організації дистанційного навчання, підвищення кваліфікації посадових осіб ОМС та населення з питань використання інформаційних технологій.

Підсумовуючи, зазначимо, що наразі територіальні громади Запорізької області мають значні ресурси для формування ефективної системи внутрішньої та зовнішньої комунікації (інформаційної діяльності). Законодавча база України, а також низка запроваджених державних програм та сервісів дозволяють самостійно визначати ресурси взаємодії та комунікації на різних рівнях взаємодії («громада – громадяни», «громада – центральні / регіональні виконавчі органи»; «громада – бізнес»; «громада – інвестори», «громада – міжнародна співпраця»). Формування відділів комунікації та прес-секретаріату, залучення ресурсів соціальних та локальних медіа, а також мобільних застосунків сприяють формування привабливої комунікаційної моделі взаємодії в середини Громади, сприяють вирішенню важливих безпекових, соціальних та гуманітарних питань за умови військового стану

України. Зовнішнім маркером комунікаційної діяльності громад є процеси інформатизації та цифровізації послуг та систем інформаційно-комунікаційної взаємодії в моделі («громада – держава», «громада – освіта», «громада – медицина», «громада – послуги»).

3.2. Інформаційна діяльність органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану

Вже в перші дні повномасштабного вторгнення РФ в Україну, Запорізька область втратила більшу частину своєї території, що зупинило ефективні процеси сталого розвитку регіону й нівелювало розпочаті програм демократичного розвитку територіальних громад у напрямку автономності – «спроможної громади», що є основою реформи Децентралізації. Процеси брендування, ефективних комунікацій, міжмуніципального співробітництва були призупинені. Інформаційний вакуум зараз унеможлиблює моніторинг життєдіяльності більшості громад, офіційні інтерне-ресурси Громад або закриті, або інформація на них не розміщується. Однак, варто відзначити, що вони не стали російськомовними й символіка також не зазнала змін.

Перебування Запорізької області в зоні бойових дій значно вплинуло й на розвиток громад, що не перебувають під окупацією, акцент здебільшого був змінений на безпекові заходи. Тому, найбільш важливим ресурсом інформаційної діяльності територіальних громад Запорізької області в умовах воєнного стану стали цифрові інструменти соціальної взаємодії. У 2022 році Громади здебільшого акцентували на інструментах внутрішньої взаємодії, яка забезпечила інформаційно-стабілізуючу функцію, соціальний та гуманітарний баланс на територіях. Так, дослідник маркетингових комунікацій територіальних громад Т. Хітрова, зазначає: «Ці процеси лише посилили нагальність вибудови ефективної комунікаційної політики територіальних громад (як на рівні її офіційних, так і формальних учасників, державних та власних ресурсів), що покликано не тільки надати мешканцям

та внутрішньо переміщеним особам, релокованим одиницям якісні соціально-адміністративні послуги, а й викликати прихильність, створити атмосферу емоційного взаєморозуміння, доброзичливості й довіри між ОМС / лідерами, споживачами, суспільством. Забезпечення ефективного управління життєдіяльністю територіальних громад її внутрішньої й зовнішньої комунікації в умовах воєнних реалій має базуватись на врахуванні вимог не лише законодавчих актів, а й локальних нормативних актів, удосконалення функціональних механізмів ідентифікації й швидкої реалізації можливостей територіальних громад щодо забезпечення власної стабільності та входження в міжмуніципальні, регіональні, секторальні, національні соціально-економічні системи суспільного протистояння ворогу та післявоєнного оновлення» [47].

Так, наприклад, керівник Програми USAID DOBRE Браян Кемпл, відзначаючи стійкість територіальних громад Запорізької області, зазначив: «Найбільше, що мене вразило в Кушугумській громаді – це те, що вони планують свій розвиток, незважаючи на повномасштабне вторгнення та близькість до зони бойових дій. Підкорила їхня стійкість, адже переважно всі представники адміністрації залишилися на своїх місцях, ніхто не покинув територію й завдяки цьому жителі теж залишалися в своїй громаді. Мене вразили волонтери, які об'єдналися в пожежну команду й сьогодні допомагають громаді вже професійно ліквідовувати надзвичайні ситуації» [42].

В контексті реалізації подальших етапів Децентралізації у напрямі «спроможності» Запорізькі територіальні громади максимально направили свою діяльність на налагодження ефективних комунікацій з міжнародними донорами. Тому на основі аналізу інформаційної діяльності найбільших територіальних громад Запорізького району, можемо констатувати, що починаючи з другого кварталу 2022 року відбулася чітка структуризація інформаційних ресурсів громад, систематизація їхнього наповнення, а також адміністрування контенту, який максимально направлений на міжнародну

аудиторію. З одного боку – це новий рівень брендування громад в міжнародному інформаційному просторі, а з іншого важливий ресурс безпекових заходів, щодо гуманітарної та соціальної стабільності. Таку можливість надає, у першу чергу законодавча база України, оскільки дозволяє, навіть, на рівні невеликих територіальних одиниць самостійно розвивати мережу комунікаційної діяльності й партнерства, в тому числі, на міжнародному рівні. Практика міжнародного співробітництва завдяки налагодженню інформаційних зв'язків із європейськими країнами та міжнародними організаціями позитивно вплинула на розвиток та стабілізацію життєдіяльності територіальних громад Запорізької області. Варто наголосити, що з метою ефективної міжнародної діяльності в двох громадах були утворені Агенції місцевого розвитку (до 2022 року такі агенції були лише у Запорізькій та Широківській територіальних громадах).

Ефективна внутрішня й зовнішня комунікаційна політика територіальних громад Запорізького району стала поштовхом до залучення в Запорізьку область одного із найбільших міжнародних донорів Глобал Ком'юнітіз (Global Communities), що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID). На початку листопада Програма USAID DOBRE підписала меморандум про співпрацю та взаємодію із Запорізькою обласною військовою адміністрацією. Меморандум передбачає підтримку 10 громад Запоріжжя. На жаль, деякі з них ще перебувають в окупації, інші – у зоні активних бойових дій та потерпають від постійних обстрілів. Програма USAID DOBRE постійно вивчає їхні потреби. Лише в 2023 році запорізькі громади отримають допомогу на реалізацію своїх проєктів понад один мільйон доларів. П'ять громад-партнерів протягом цього періоду отримають фінансування власних проєктів, а також навчальну та консультаційну допомогу з метою посилення спроможності самоврядування та подолання наслідків збройної агресії [41].

Попри значний прорив в налагодженні ефективної комунікації в міжнародному інформаційному просторі актуальними також залишаються

питання внутрішньої комунікації, вдосконалення процесів одержання, використання, передачі та зберігання інформації, що є основою інформаційних відносин органів місцевого самоврядування з місцевим населенням. З метою посилення безпекових заходів, нові вимоги висувуються не лише до пошуку та аналізу інформації, а й форм та способів подачі, з метою прийняття ефективних управлінських рішень, спрямованих на розв'язання проблем та захист інтересів жителів та тимчасово переміщених осіб громади.

Уважний аналіз інформаційної діяльності територіальних громад Запорізького району у напрямі внутрішнього діалогу громади дозволяє констатувати, що важливим контентом інформаційних ресурсів є маркери «безпека» та «соціальна відповідальність». За напрямом «безпека» на офіційних сторінках громад ведеться роз'яснювальна робота, регулярно висвітлюється діяльність поліцейських громад, висвітлюється інформація щодо психологічної підтримки, демонструються соціальні ролики, в тому числі власного виробництва. Маркер «соціальна відповідальність» репрезентований матеріалами про соціальну та гуманітарну підтримку вразливих прошарків населення, співпрацею з волонтерами, підтримку місцевих підприємців, роботу з внутрішньо-переміщеними особами, наданні соціальної та гуманітарної допомоги постраждалим від російських обстрілів та соціально чутливим прошаркам населення. Висвітлення цієї тематики є не лише важливим засобом підтримки місцевого населення, а й позиціонує спроможність та стійкість Громад в міжнародному інформаційному просторі.

Основним ресурсом позиціонування та інформаційної діяльності територіальних Громад Запорізького району, Запорізької області є їхні офіційні інтернет-сайти, сторінки в соціальних мережах та месенджерах. Причому, окрім офіційних, власні сторінки мають й комунальні, освітні установи, центри, які діють на території Громад. Так, наприклад, Кушугумська територіальна громада має офіційний сайт <http://kushugum-rada.gov.ua/>., офіційну Facebook сторінку <https://www.facebook.com/kushugumskarada> та сторінку в Telegram <https://t.me/kushugumrada>. Окрім того, власні сторінки в соціальній мережі

Facebook мають 3 гімназії та 3 дитячі садки, пожежна станція, Центр дозвілля, молоді та спорту, Молодіжна рада, Інформаційно-ресурсний центр, лікарня «Добромед». Широківська територіальна громада, окрім офіційних ресурсів <https://shtg.gov.ua>, <https://www.facebook.com/shtg.gov.ua>, має власний телеграм-канал голови громади Дениса Коротенка <https://t.me/denyskorotenko>, через який місцеві жителі можуть комунікувати з ним особисто. Під час воєнного стану було також створено телеграм-канал Хабу соціальної згуртованості, основна мета якого гуманітарна безпека місцевого населення та переселенців. Комишуваська територіальна громада найбільше потрапляє від обстрілів, а тому комунікація з місцевими жителями є вкрай необхідною, тому окрім офіційних ресурсів комунікації <http://komish-gromada.gov.ua/>, актуальним каналом спілкування в середині громади є телеграм-канал https://t.me/komish_gromada. На веб-сайтах Громад розміщується офіційна інформація, яка стосується їхньої публічної діяльності, рішень селищних рад, структури апарату, виконавчих органів, депутатського корпусу, регуляторної політики, основних програм, які діють на території громади, а також інформація, що стосується інфраструктурних об'єктів, вакансій, довідки. У воєнний час контент офіційних сайтів розширився інформацією консультативного та рекомендаційного характеру, яка стосується безпекових заходів, протидії військовій агресії, допомоги місцевим жителям та загалом життєдіяльності громади. Формування «образу» переваг, які демонструються на офіційних сайтах одночасно направлено як на внутрішнє, так і зовнішнє маркетингове середовище. Аналіз офіційних ресурсів територіальних громад Запорізького регіону, дозволяє відстежити наявність маркетингових стратегій, які залучають громади в інформаційній діяльності, а це: публічно-іміджева діяльність, залучення міжнародного спонсорства, стимулювання інвестиційних програм, проєктна участь, ПР-діяльність та інш.

Доволі ефективною маркетинговою стратегією позиціонування громад Запорізької області в соціальному середовищі є використання системи хештегів, які дозволяють бути залученими у всеукраїнський інформаційний

простір, наприклад #UAPазом, #РазомДоПеремоги, #герої_не_вмирають, #StopWar та інші. Вони визначають формотворчу ознаку концепції медійного позиціонування громади у всеукраїнському адміністративно-територіальному просторі [47].

Таким чином, на основі наведеного в магістерській роботі аналізу основних складників комунікаційної політики територіальних громад Запорізької області, можемо стверджувати, що основними напрями інформаційної діяльності є:

- 1) міжнародна співпраця;
- 2) формування внутрішнього консолідованого мікросоціуму громади;
- 3) протидія деструктивним наслідкам військових дій.

Отже, вироблення стратегічного бачення розвитку територіальних громад Запорізької області не можливе, якщо керуватися виключно локальними програмами та локальними управлінськими рішеннями. Важливим складником розвитку громади, її спроможності, є ефективна комунікаційна політика, яка включає внутрішні та зовнішні напрями інформаційної діяльності, таких важливих її складників, як маркетингові комунікації, брендування та позиціонування. Як демонструють процеси життєдіяльності територіальних громад у період воєнного стану, саме налагоджена й злагоджена комунікація стала важливим інструментом стабілізації й подальшого розвитку територіальних громад Запорізького району, Запорізької області від початку повномасштабного російського вторгнення.

ВИСНОВКИ

В магістерській роботі була досягнута основна мета дослідження – виявлені, проаналізовані й узагальнені складники ефективної інформаційної та комунікаційної політики територіальної громади України у контексті стратегічного управління та локальних ресурсів, зокрема засобами територіального брендування та маркетингових комунікацій; виявленні основні інструменти консолідації та стабілізації життєдіяльності громад за умов воєнного часу (на прикладі територіальних громад Запорізької області, що не перебувають під тимчасовою окупацією).

Система соціально-комунікаційних відносин – це складний механізм інформаційної взаємодії у суспільстві, направлений на вирішення важливих соціальних завдань. Одночасно й сам процес інформаційного обміну виконує функцію «соціальної ролі». Інформаційну діяльність також відносять до системи стратегічного управління ресурсами та капіталом. Саме тому «інформаційна діяльність» є актуальною сферою державних інтересів, яка регулюється законодавчими актами та впровадженням державних програм управління, зокрема, найбільш актуальними наразі є концепції інформатизації та цифровізації. Поняття інформаційна політика та національний інформаційний простір належать до сфери забезпечення інформаційного суверенітету України й підпорядковуються Міністерству інформаційної політики України. Діяльність міністерства є відкритою й усіляко стимулює розвиток концепції інформаційної демократії, яка б стала дієвим інструментом реалізації стратегічних завдань центральної влади на місцях, у геополітичних та міжнародних відносинах.

На сьогодні розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у сфері діяльності органів місцевого самоврядування надає широкі можливості для розвитку інструментів глобальної та локальної комунікації. Основний зміст інформаційної діяльності в системі управління територіальними

громадами полягає в ефективній взаємодії суб'єктів та об'єктів комунікацій; моніторингу інформаційного простору для ухвалення оптимальних управлінських рішень; створенні та підтримці іміджу; формуванні необхідної громадської думки; прогнозуванні ситуацій. Ефективна комунікаційна політика (як на рівні її офіційних, так і неформальних учасників) покликана не тільки надати споживачеві необхідні знання щодо характеристик територій, а й викликати прихильність, створити атмосферу емоційного взаєморозуміння, доброзичливості й довіри між основними суб'єктами взаємодії на певних територіях.

Залучення цифрових інструментів комунікації, системи електронного врядування загалом (технологій е-держави), має значний потенціал у покращенні роботи органів місцевого самоврядування та забезпеченні ефективної комунікації з громадянами, доступності та якості послуг, збільшення рівня довіри до діяльності влади. Саме цифрові інструменти соціальної взаємодії стали найбільш важливим ресурсом інформаційної діяльності територіальних громад Запорізької області в умовах воєнного стану, адже перебування Запорізької області в зоні бойових дій спонукало зміщення акцентів на безпекову ситуацію, що значно розширило цифрові ресурси взаємодії з усіма суб'єктами життєдіяльності громад.

Законодавча база України дозволяє, навіть, невеликим територіальним одиницям, самостійно розвивати власну мережу комунікацій та партнерства як міжмуніципального, так і міжнародного співробітництва. Це вкрай важлива й необхідна практика в умовах військового стану, адже надає можливості не лише продовжувати сталий розвиток територіальних одиниць, а вирішувати безпекові питання (надання тимчасового притулку для мешканців окупованих громад), гуманітарних та соціальних проблем.

Саме ефективна інформаційна політика та комунікаційне середовище стали запорукою поступального розвитку територіальних громад Запорізької області та необхідним ресурсом соціальної стабільності на гуманітарній безпеки у воєнний час. За результатами моніторингу життєдіяльності

запорізьких територіальних громад можемо виділити три основних напрями інформаційної діяльності органів місцевого самоврядування: міжнародна комунікація; внутрішньо-партнерська комунікація, направлена на стабілізацію та самозабезпечення громади; комунікація направлена на протидію деструктивним наслідкам військових дій.

В контексті реалізації подальших етапів Децентралізації у напрямі «спроможності» запорізькі територіальні громади максимально направили свою діяльність на налагодження ефективних комунікацій з міжнародними донорами. Починаючи з другого кварталу 2022 року відбулася чітка структуризація інформаційних ресурсів громад, їхнього наповнення, а також адміністрування контенту, який став максимально направлений на міжнародну аудиторію. З одного боку – це новий рівень брендування громад в міжнародному інформаційному просторі, а з іншого важливий ресурс безпекових заходів.

Практика міжнародного співробітництва завдяки налагодженню інформаційних зв'язків із європейськими країнами та міжнародними організаціями позитивно вплинула на розвиток та стабілізацію життєдіяльності територіальних громад Запорізької області. З метою ефективної міжнародної діяльності в двох громадах були утворені Агенції місцевого розвитку (Кушугумській та Комишуваській територіальних громадах). Ефективна внутрішня й зовнішня комунікаційна політика територіальних громад Запорізького району стала поштовхом до залучення в Запорізьку область одного із найбільших міжнародних донорів Глобал Ком'юнітіз (Global Communities), що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID). На початку листопада Програма USAID DOBRE підписала меморандум про співпрацю та взаємодію із Запорізькою обласною військовою адміністрацією.

Аналіз інформаційної діяльності територіальних громад Запорізької області у напрямі внутрішнього діалогу, дозволив виділити превалювання контекстних маркерів «безпека» та «соціальна відповідальність». За напрямом

«безпека» на офіційних сторінках громад ведеться роз'яснювальна робота, регулярно висвітлюється діяльність поліцейських громад, висвітлюється інформація щодо психологічної та фізичної підтримки, демонструються соціальні ролики, в тому числі власного виробництва. Маркер «соціальна відповідальність» репрезентований матеріалами про соціальну та гуманітарну підтримку вразливих прошарків населення, співпрацею з волонтерами, підтримку місцевих підприємців, роботу з внутрішньо-переміщеними особами, наданні соціальної та гуманітарної допомоги постраждалим від російських обстрілів та соціально чутливим прошаркам населення. Висвітлення цієї тематики є не лише важливим засобом підтримки місцевого населення, а й позиціонує спроможність та стійкість Громад в міжнародному інформаційному просторі.

Отже, вироблення стратегічного бачення розвитку територіальних громад Запорізької області не можливе, якщо керуватися виключно локальними програмами та локальними управлінськими рішеннями. Важливим складником розвитку громади, її спроможності, є ефективна комунікаційна політика, яка включає внутрішні та зовнішні напрями інформаційної діяльності, таких важливих її складників, як маркетингові комунікації, брендування та позиціонування. Як демонструють процеси життєдіяльності територіальних громад у період воєнного стану, саме налагоджена й грамотна комунікація стала важливим інструментом стабілізації й подальшого розвитку територіальних громад Запорізького району, Запорізької області від початку повномасштабного російського вторгнення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баскаков В. Захист інформації з обмеженим доступом: розвиток вітчизняного законодавства. *Підприємництво, госп-во і право* : наук.-практ. госп.-прав. журнал 2011. № 4. С. 126-128.
2. Баранецька А. Інформаційна діяльність: інтерпретація явища в контексті бізнесу. *Вісник Книжкової палати*. 2022. № 2. С. 42-47
3. Борщевський В., Матвєєв Є., Куропась І., Микита О. Війна. Громади. Децентралізація. Як налагодити ефективне управління громадами в сучасних геополітичних реаліях. *Громадський простір*. 25.04.2022. URL: <https://www.prostir.ua/?news=vijna-hromady-detsentralizatsiya-yak-nalahodyty-efektyvne-upravlinnya-hromadamy-v-suchasnyh-heopolitychnyh-realiyah> (дата звернення: 20.03.2023).
4. Брижко В. До питання сучасної інформаційної політики. *Вісник Академії управління МВС*. 2009. № 2. С. 27-47.
5. Беляков К. Інформаційна діяльність: зміст та підходи до класифікації. *Прикладна економіка*. Київ : КІП, 2009. С. 69-73.
6. Всеукраїнський конкурс журналістських робіт «Реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади» у 2022 році. Буклет про Конкурс. Міністерство розвитку громад та територій України. URL : <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/buklet-2022-1.pdf> (дата звернення: 20.03.2023).
7. Гавкалова Н., Зілінська А. Територіальні громади в умовах воєнного стану: напрями вирішення проблемних питань. 2022. URL: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/28504/1/Гавкалова_Н.Л.ТЕРИТОРІАЛ_НІ_ГРОМАДИ_В_УМОВАХ_ВОЕННОГО_СТАНУ_.pdf
8. Горло Н. Реалізація реформи Децентралізації влади в Україні в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2023. № 33. С. 171-175.

9. Гребешков О. Інформаційне забезпечення діяльності підприємства: інформаційні потреби та джерела їх задоволення. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 6. Т3. С. 205-208. URL : http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2009_6_3/pdf/205-208.pdf
10. Гришина В. Інформаційно-комунікаційні технології як ключовий фактор ефективної управлінської діяльності персоналу підприємств. URL : http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/21182/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20_%D0%93%D1%80%D0%B8%D1%88%D0%B8%D0%BD%D0%B0.docx.pdf
11. Діяльність органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. Дайджест актуальних новин та змін для громад. Випуск № 83. URL : <https://hromady.org/vypusk-83/>
12. Дорогих С. Сутність та визначення понять «інформаційна діяльність» та «інформаційна діяльність органів влади». *Інформація і право*. 2013. № 3(9). С.74-82.
13. Інформаційно-комунікаційний простір: поняття, сутність, структура. Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. Київ, 2010. Випуск 19. С. 223-232. URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26693/22-Dubas.pdf>
14. Єжова Л. Інформаційний маркетинг : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2002. 560 с.
15. Західна О., Закорко К. Функціонування об'єднаних територіальних громад в умовах воєнного стану. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. № 14. С. 78-84. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2022.14.10>
16. Звіт про впровадження. ПРОМІС. URL : <http://pleddg.org.ua/ua/zvit-pro-vprovadzhennya/>
17. Іванов Ю., Іванова О. Методичний підхід до вибору напрямів просторового розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації та воєнного стану. *Бізнес Інформ*. 2022. № 7. С.67-73.

18. Іванченко Ю. Сутність, головні напрями та способи державної інформаційної політики в Україні. URL : <http://academy.gov.ua/ej/ej2/txts/philo/05ijmipu.pdf>
19. Калашнюк Є. Принципи та механізми інформаційної політики Європейського Союзу. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини*. 2006. Випуск 33-34. С. 99-101.
20. Коваленко Л. Інформаційна діяльність. *Правова інформатика*. 2012. № 4(36). С. 10-13.
21. Коломицева О., Проданова Л. Бізнес-структури територіальних громад України в умовах воєнного стану: проблеми функціонування. *Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки*. 2022. Випуск 66. С. 17-28.
22. Концепція цифрової трансформації об'єднаних територіальних громад. URL: https://backend.hromada.gov.ua/storage/uploads/images/page/template_digitalStrategy/КОНЦЕПЦІЯ%20ЦИФРОВІЗАЦІЇ%20ОТГ.docx
23. Лукеря Т. Хто керуватиме громадами на деокупованих територіях? Лабораторія законодавчих ініціатив. 12 січня 2023. URL: <https://parlament.org.ua/2023/01/12/hto-keruvatime-gromadami-na-deokupovanih-teritoriyah/> (дата звернення: 22.03.2023).
24. Лунь Ю. Характеристика європейських медіа-ресурсів в структурі інформаційних послуг ЄС. URL : <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/19233/1/54-Lun-262-265.pdf>
25. Ляпіш Н., Павлович-Сенета Я. Територіальні громади в умовах воєнного стану в Україні: адміністративно-правове забезпечення та особливості функціонування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. №4. С. 209-214.
26. Міністерство розвитку громад та територій України активізувало роботу стосовно сприяння територіальним громадам України в розширенні співпраці з іноземними муніципалітетами. Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/twincities> (дата звернення: 18.03.2023).

27. Місцеве самоврядування як чинник стійкості тилу : аналіт. доп. / [В. Г. Потапенко, В. О. Баранник, Н. В. Бахур та ін.] ; за ред. В. Г. Потапенка. Київ : НІСД, 2023. 54 с.

28. Миколіук А. Робота органів місцевого самоврядування під час воєнного стану. *Таврійський науковий вісник*. 2022. № 2. С. 67-73.

29. Мохова Ю., Луцька А. Сутність та головні напрямки державної інформаційної політики в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. №12. URL : http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/27.pdf

30. Народовладдя на місцях під час воєнного стану. URL : <https://parlament.org.ua/2023/01/31/people-power-during-the-war/>

31. Національна програма інформатизації. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/vprovadzhennia-antykoriuptsiinykh-tsyfrovykh-instrumentiv-i-posylennia-kiberzakhystu-uriad-ukhvalyv-zavdannia-natsionalnoi-prohramy-informatyzatsii>.

32. Нестеряк Ю. Державна інформаційна політика та державне управління в умовах інформаційного суспільства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 23. URL : http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2011/31.pdf

33. Пирога І., Пирога М. Роль місцевого самоврядування у відбудові в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2023. Випуск 77: частина 1. С. 117-123.

34. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року №2657-XII. Верхована рада України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

35. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій : Закон України № 2389-IX від 9 липня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text> (дата звернення: 18.03.2023).

36. Питання діяльності Міністерства інформаційної політики України: постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 2. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2-2015-%D0%BF>

37. Правове забезпечення державної інформаційної політики. Міністерство юстиції України. URL : https://minjust.gov.ua/m/str_22116
38. Реалізовані проекти за підтримки МІП. Міністерство інформаційної політики України. URL : <https://mip.gov.ua/content/proekti-yaki-realizovani-za-pidtrimki-mip.html>
39. Рогозян Ю. Аналіз наукових підходів до проблематики визначення та систематизації параметрів позиціонування територій локального рівня. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 6-10.
40. Про затвердження Порядку формування Концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади: Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 22.09.2022 р. No 172. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1421-22>
41. Програма USAID DOBRE підписала меморандум про співпрацю із Запорізькою ОВА. URL : <https://uacrisis.org/uk/0207112023>
42. Програма USAID DOBRE допомагає Кушугумській громаді долати виклики війни. URL : <https://uacrisis.org/uk/16111421>
43. Савич А. Європейські програми формування інформаційного простору ЄС. *Проблеми міжнародних відносин*. URL : <http://vmv.kyumu.edu.ua/v/p09/12.pdf>
44. Струк Н. Особливості забезпечення економічної спроможності територіальних громад України в умовах воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 7. URL : <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-05-01>
45. Твердохліб О. Європейський підхід до розроблення інформаційної політики держави актуальні проблеми. *Економіка*. 2016. № 3(177). С.429-435.
46. «Утворення військових адміністрацій не згортає децентралізацію владних повноважень», – Сергій Шаршов. Децентралізація. 25.11.2023. URL : <https://decentralization.gov.ua/news/15801> (дата звернення: 22.03.2023).

47. Хітрова Т. Інформаційна діяльність територіальних громад в умовах нових соціальних та комунікаційних викликів. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. Запоріжжя : КПУ, 2023. № 1 (53). С. 22-30.

48. Хітрова Т. Комунікаційні інструменти територіального позиціонування громад. *Тиждень науки-2022*. Тези доповідей науково-практичної конференції, Запоріжжя, 18–22 квітня 2022 р. / Редкол. : В.В. Наумик (відпов. ред.). Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. С. 1748-1750.

49. Хітрова Т. Електронне врядування в системі інформаційної діяльності ОМС. *Соціальні комунікації в умовах глобалізаційних процесів: стан, тенденції, перспективи*. Збірник тез за матеріалами Міжнародної наукової конференції (м. Тернопіль, 16-17 червня 2023 року). Тернопіль : Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2023. С. 165-167.

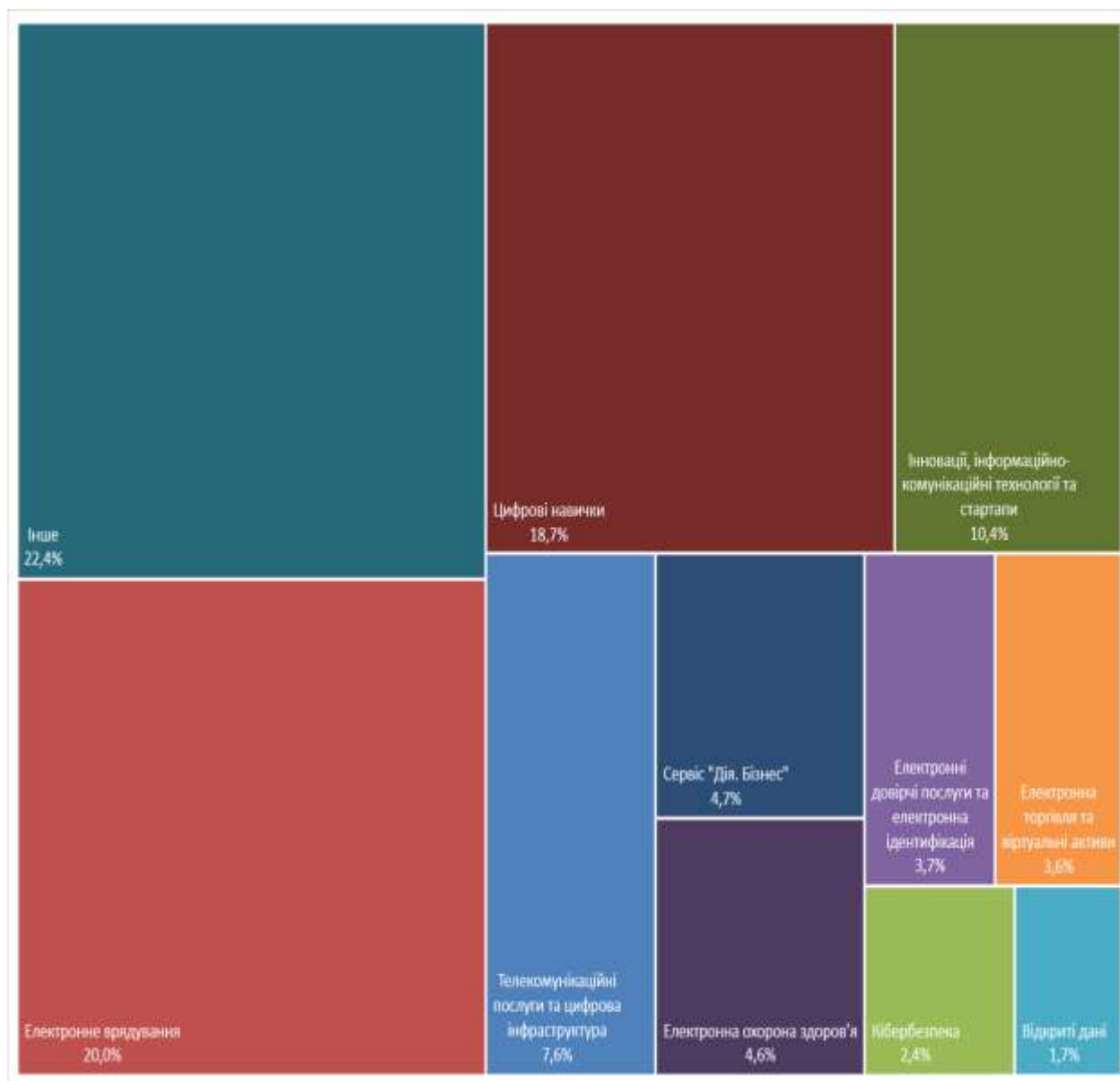
50. Цифрові трансформації в Україні: чи відповідають вітчизняні інституційні умови зовнішнім викликам та європейському порядку денному? URL : http://eap-csf.org.ua/wp-content/uploads/2021/04/Research_DT_PF_WG2_ua-1.pdf

51. Чорнобут О. Брендинг у системі маркетингових комунікацій (на прикладі територіальних громад Запорізької області). *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. Запоріжжя : КПУ, 2023. № 2 (54). С.118-128.

52. Шкільняк М., Мельних А., Монастирський Г. та інш. Управління життєдіяльністю територіальних громад в умовах воєнного стану: виклики й механізми реагування. Аналітична записка за матеріалами засідання круглого столу з міжнародною участю, від 14 квітня 2022 року. *Вісник економіки*. 2022. № 2. С.197-206.

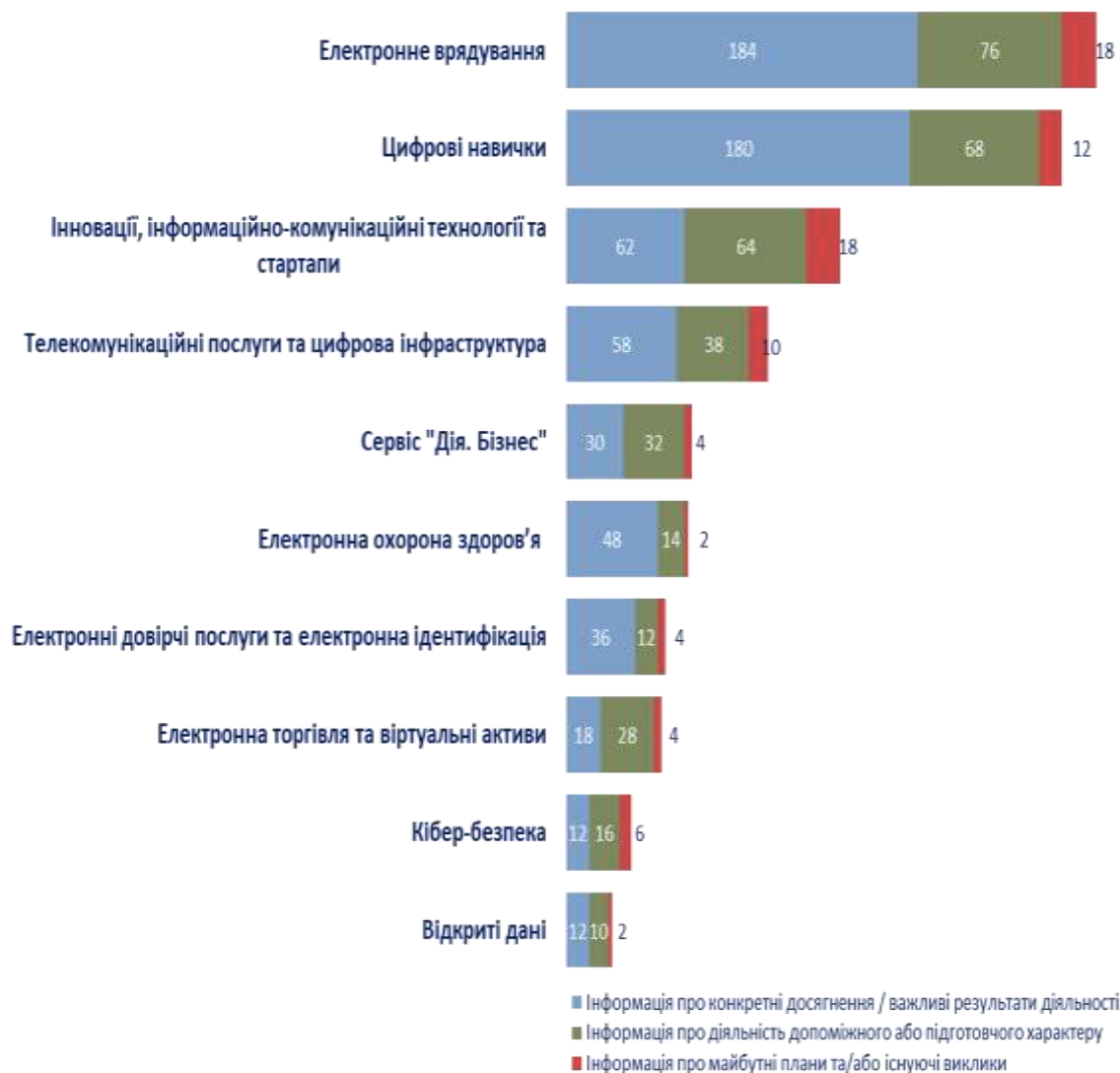
ДОДАТОК А

Розподіл інформації на офіційній веб-сторінці Міністерства цифрової трансформації України за темами цифрового розвитку

ДОДАТОК Б

**Розподіл публікацій на офіційній веб-сторінці Міністерства
цифрової трансформації України за характером інформації в контексті
результативності діяльності міністерства (кількісні дані)**

ДОДАТОК В

**Розподіл публікацій на офіційній веб-сторінці Міністерства
цифрової трансформації України за характером інформації в контексті
результативності діяльності міністерства (відносні дані)**

